

Zpra vo daj

Cena jednotlivého výtisku: 5 CHF

Zpravodaj
Čechů a Slováků ve Švýcarsku

Spravodaj
Slovákov a Čechov vo Švajčiarsku

10

ročník 49/2016

Dušičky nám znovu rozzáří hřbitovy

Obsah

Dušíčky nám znovu rozzáří hřbitovy	2
Věda	3
Determinismus, anebo svobodná vůle? / <i>Miloš Dokulil</i>	3
Výročí	5
Vznik Československa si připomenou Češi a Slováci společně	5
Před 80 lety se stali Heinrich a Thomas Mann Čechoslováky / <i>Ivan Pfeifer</i>	6
Z České republiky	8
Martin Fendrych: Zeman je mezinárodní nula / <i>Martin Fendrich</i>	9
Žijeme v novém světě / <i>Nick Cohen</i>	11
Ze Švýcarska	13
Burky u nás nechceme, odhlasovala dolní komora švýcarského parlamentu	13
Tajní ve Švýcarsku vlezou i do internetu / <i>Martin Fendrych</i>	13
Ze zahraničí	15
Svět truchlí, zemřel legendární Šimon Peres	15
Ruská vláda označila za „cizí agenty“ už 144 nezávislých organizací	18
Zajímavosti	18
Gentlemanská dohoda už neplatí / <i>Juraj Koiš</i>	18
Čtení na volnou chvíli	20
Mořeplavec / <i>Milan Cimburek</i>	20
Astrologická předpověď / <i>Štěpán Húsek</i>	21
Občasný magnetismus diplomacie – 2. / <i>Ota Ulč</i>	23
Vesmír	26
Norber Werner Som přesvědčený, že ve vesmíru je život velmi rozšířený / <i>Laco Kerekeš</i>	26
Čína zprovoznila největší teleskop světa. Boží oko / <i>ČTK</i>	33
Superpočítače mají nové vysvětlení Tunguskej katastrofy	34
Z činnosti spolků	35
Vzpomínka na jedno srpnové ráno / <i>Helena Springinsfeld</i>	35
Vzpomínáme	36
Klaus Baumgartner a bernská stopa na severní Moravě / <i>Georg Dobrovolný</i>	37
Zajímavosti	38
Desaťmiliardová populace zaplaví svět. Zvládneme ten nápor? / <i>Annamária Ondrejková</i>	38
Zdraví	43
Břicho je epicentrem našich emocí, lze jej považovat za druhý mozek / <i>ČTK</i>	43
Německá studie: Každá čtvrtá potravina pochází z nemocného zvířete / <i>Jan Brož</i>	45
Pražská zoologická zahrada slaví 85 let / <i>Jaroslav Šajtar</i>	46
Oznamy	47
Inzerce	50

Důležité upozornění:

Vzhledem k nejisté budoucnosti Zpravodaje v roce 2017 žádáme naše čtenáře – předplatitele, aby nám prozatím nehradili předplatné na příští rok. Definitivní rozhodnutí padne na schůzi Výboru Svazu spolků a ve Zpravodaji ho oznámíme v listopadovém nebo v prosincovém čísle.

Redakce a administrace Zpravodaje

Dušičky nám znovu rozzáří hřbitovy

Slavnost Všech svatých (1.11.) a Vzpomínka na věrné zemřelé (2.11.)

Křesťanské Krédo – vyznání víry v Boha – vrcholí vyznáním víry ve vzkříšení mrtvých a ve věčný život. Křesťané věří, že tak jako Kristus vstal z mrtvých a žije bez časoprostorového omezení navěky, tak také spravedliví po své smrti budou žít navěky. Víra ve vzkříšení z mrtvých je podstatným prvkem křesťanské víry už od jejích počátků.

Slavnost Všech svatých vychází z historické události zasvěcení římského Pantheonu (původně pohanského chrámu všech olympských bohů) Panně Marii a všem svatým mučedníkům 13. května 609. Avšak na křesťanském Východě se slavil společný svátek všech mučedníků již od 4. století. Od 8. století se v Irsku a v Anglii, u Keltů a Franků, začal slavit svátek Všech svatých (nejen mučedníků) 1. listopadu. Toto datum se ustálilo snad proto, že u Keltů začínal v tento den nový rok. Slavení svátku Všech svatých se brzy rozšířilo a v Římě se slaví pravidelně od 9. století. Jde o společnou slavnost lidí, kteří již vstoupili do „nebe“, to znamená do stavu svrchovaného a konečného štěstí ve společenství s Bohem a se všemi, kteří jsou spojeni s Kristem, který svou smrtí a zmrtvýchvstáním nebe „otevřel“. Toto tajemství společenství se samotným Bohem překonává jakékoliv chápání a jakoukoliv představivost. Bible o tom mluví obrazně: život, světlo, pokoj, svatební hostina, víno, království, otcův dům, nebeský Jeruzalém, ráj: „Co oko nevidělo, co ucho neslyšelo, a nač člověk nikdy ani nepomyslel, to všechno Bůh připravil těm, kdo ho milují.“ (1Kor 2,9)

Památka všech zemřelých, lidově označovaná „**Dušičky**“, je vzpomínkou na zesnulé, kteří ještě nejsou dokonale připraveni ke vstupu do této skutečnosti a jsou ve fázi „očišťování“. Církev – s odvoláním na některé biblické texty – nazývá toto konečné očišťování „očistcem“. Modlitba za zemřelé patří k nejstarší křesťanské tradici a vzpomínka na mrtvé je součástí každé mše. Po stanovení slavnosti Všech svatých na 1. listopad se začíná Vzpomínka na všechny zemřelé slavit v následující den. Její veřejné slavení se objevuje po roce 998 ve francouzském benediktinském klášteře v Cluny. Od 11. do 13. století se památka rozšířila do dalších zemí a od 14. století zdomácněla v Římě. Od roku 1915, kdy v první světové válce zahynulo veliké množství lidí, mohou kněží celebrat toho dne tři mše.

V tyto dny lidé častěji než jindy navštěvují hřbitovy a hroby svých zemřelých, zdobí je květy, věnci a svícemi, které jsou symbolem života, a modlí se za mrtvé. V minulosti se v některých vsích na českém a moravském venkově peklo zvláštní pečivo zvané „dušičky“, jímž se obdarovávali pocestní, žebráci u kostela a chudí lidé.

Odpustky pro zesnulé

Plnomocné odpustky pro duše zemřelých, které potřebují očistění, můžeme získat prvních osm listopadových dnů. Podmínkou jsou známé úkony:

- přijetí svátosti smíření
- Eucharistie
- modlitba na úmysl Svatého otce (*Otče náš* a *Zdrávas* či jiná modlitba)

Dále je třeba se na hřbitově pomodlit za zemřelé (stačí v nitru).

Od poledne 1. 11. do půlnoci 2. 11. je možné tyto odpustky pro duše v očistci získat návštěvou kostela spojenou s Modlitbou Páně a Vyznáním víry.

Předpokladem je, že pokřtěný (neexkomunikovaný) katolík, který je ve stavu milosti aspoň po předepsaných úkonech, má úmysl odpustek získat a nemá sebemenší zalíbení v hříchu.

Zmiňovanou svátostnou zpověď stačí přijmout v několikadenním rozmezí. Na jejím základě lze získat více odpustků, avšak pro každý odpustek zvlášť je nutné přijmout Svátost oltářní a pomodlit se předepsanou modlitbu. Za jeden každý den se získá vždy jen jeden plnomocný odpustek. Při obtížích mohou předepsané skutky zaměnit zpovědníci za jiné anebo se bude jednat o odpustek částečný.

Navíc lze pro zesnulé získat částečné odpustky kterýkoliv jiný den za podmínek, které platí pro listopadový oktáv (zpověď, eucharistie, modlitba za papeže a zemřelé), a také zbožnou invokací *Odpočinutí věčné dej zemřelým, ó Pane, a světlo věčné ať jim svítí. Ať odpočinou v pokoji. Amen.* Dále i recitací ranních chval či nešpor officia za zesnulé. (Denní modlitba církve, str. 1785nn nebo 1628nn).

Věda

Determinismus, anebo svobodná vůle? (Anebo obojí současně?)

Miloš Dokulil

Na jedné straně všude a ve všem hledáme nějaké příčiny toho, čemu chceme přijít „na kloub“ (jak se snad ještě říká). Potom by to znamenalo, že ke všemu pozdějšímu vede již nějak zadaná cesta předchozí. Ta cesta by potom ovšem byla neúchylná, nevycházející pouze z pravděpodobností, protože by byla cestou jedinou (a tedy „stoprocentní“!). Zdá se, že právě tak se postupuje v přírodních vědách; vždyť v nich úsilí vede k jednoznačným výsledkům. Je-li ten výsledek spíše jen pravděpodobný, potom jako kdyby předtím nemohlo být vzato v úvahu všechno, co by bývalo jinak vedlo k mnohem jednoznačnějšímu závěru.

Na straně druhé vypadá jako evidentní, že máme jako lidé svobodnou vůli. Ne že by si třeba potenciální partner nejprve nevyhlídl svou potenciální partnerku. Ne že by mu k jeho nemalému překvapení spadla přímo do náruče. A ne že by ta potenciální partnerka rovněž nezvažovala, zda (a do jaké míry) vyjde naznačeným podnětům vstříc. Ne že by přitom zároveň nehrály svou roli nějaké třeba podprahové smyslové či psychické fenomény. Ale je tu – oboustranně – na programu rozhodovací proces; obě hlavy těch potenciálně nastavených předpokladů k tvorbě nějak snad

harmonické (možná přímo milenecké) dvojice zvažují, co a jak dál. Zvažují, zda vyjít těm či oněm – teprve možná pořad potenciálním – podnětům vstříc, či je (možná dočasně, jako experiment) přibrzdit, anebo dokonce na základě jistých dalších „signálů“ zcela vynulovat. Na nesrovnatelně nižší úrovni se každý člověk asi také o víkend rozhoduje, když už se jednou probudil, zda již vstane z postele, anebo se pokusí obrátit se na druhý bok a že by takto byl načat ještě jeden veršik s pokusem si pohovět, ne-li navíc usnout.

Tak, jak to zatím bylo naznačeno, jako kdyby principiálně existovaly obě cesty, Každá jakoby pro jiný rámec souvislostí. Pokud ovšem nezačneme šťourat se v tom dál. Copak člověk opravdu je tvůrcem těch svých navenek možná i sympatických rozhodnutí? Už když se nějaký jedinec narodil, žádný nepřišel na svět ze své dobré vůle. Rozmanitě dlouhá a všelijak se klikatící řada předpokladů tomu předcházela; i když navenek s obdobným na pohled (či poslech?) výsledkem jako při zhruba podobných dalších scénářích mezilidských vztahů. Jak dlouho pak trvalo, než jsme následně byli „vypipláni“ k lidsky sebevědomější podobě dětí rozmanitě hravých i snad dravých? Neurčovalo hodně parametrů těch našich životů přímo právě prostředí, v němž jsme vyrůstali? Aníž jsme si mohli v něčem příliš vybírat? Takže? Nebyl hned výsledek těch našich výchozích různých voleb podmíněný právě celou řadou pro nás zprvu zcela nečitelných podmínek? Jen pokud zrovna bylo to vnější funkční „okénko“ jaksi volné, bylo následně možné, aby třeba maminka přiběhla pohotově ke kočárku, z něhož zazněl zrovna pláč. Jinak by musel nestranný pozorovatel zaznamenat kratší či delší interval zdržení, podmíněný tím, čím se zrovna v inkriminované chvíli milující máma zabývala. Takže bylo možné zaznamenat jakési symptomy „vůle“ děťátka-kojence, přičemž to automaticky neznamenal, že nutně dojde k okamžitému jejímu plnění. A jako kdyby – jen na složitějším podkladě – se odehrávalo to schéma znovu též ve vyšším věku. Těch vztahových struktur je potom ovšem víc. A každý jedinec do nich vstupuje se svou jistou výbavou; a s touhou i nutností ty vazby spoluvytvářet. Ne že by následně z těch vztahů libovolně a beztrestně „vyskakoval“. Něco zcela jiného je, pokud zrovna divák (či divačka) před televizní obrazovkou se rozhodne přepnout na jiný kanál, protože zrovna to, co probíhá na daném kanálu, ho (či ji) ne dost zaujalo. Ovšem i zde jako kdyby tu byly výchozí předpoklady k nějakému podnětu zadány fakticky sledovaným programem, nikoli nutně a prioritně především tou lidskou myslí právě se evidentně nudícího lidského tvora, snad právě pohodově rozvaleného (s prominutím!) v křesle...

Mimochodem: lidské tělo je hodně složitý organismus, se spoustou rozmanitých a často jaksi automaticky probíhajících funkcí. Součástí toho těla je i mozek; a to jako to zatím nejsložitější „soukolí“ (či spíše „soustava“) nám známého Vesmíru. Ne že bychom přitom nějak vědomě zajišťovali fyzikálně-chemický a informační „chod“ toho svého generátoru osobní individuality. Nebylo zjištěno ani během spánku, že by nad mozkem trvale bdělo nějaké jedno konstantní (a zároveň ovšem „kontrolní“) centrum. Takže se víc než zdá, že nemáme ani přímo v mozku žádný „kapitánský můstek“, díky němuž by se rodily (či také někdy dokonce rojily?) povely, ať již jako rozkazy nebo zákazy... (ne-li něco mezi obojím, jako je např. to, co odpovídá německému „ja“ i „nein“, čili napůl mezi „ja“ a „nein“).

Je-li „nouze nejvyšší“, člověk se často i stébly chytá. Jako kdyby tu mezi námi v té naší kultuře přinejmenším již pár posledních tisíciletí neprodlévala navíc také „duše“. „Duše“ pojatá jako svého druhu centrála, která do těla podle běžných představ (byť neprokazatelně) vstupuje na začátku individuálního života, a na jeho konci to lidské tělo potom opouští. (Aníž umíme přiměřeně specifikovat, kde a jak by „duše“ následně – ale i předtím! – pobývala. I když nám pro ten případ nejedno náboženství slibuje optimálně dokonce nebeské slasti.)

Ne že bychom konceptem „duše“ byli automaticky – jak se říká – „za vodou“ (či v pohodě). Ať již původně ty představy o duši byly jakkoliv názorně materiální, a ať již takovými zůstaly pro většinu prostých lidí, právě tím, že materiálně nebylo detekováno naprosto nic ani na počátku našeho „novověku“, mělo by se zdát být schůdným východiskem do příštích časů, že ta duše je fakticky „nehmotná“! Jenže s tím měli své problémy již myslitelé 17. a 18. století. Jak by mohl nehmotný „duchový“ princip ovlivňovat tu hmotnou soustavu našeho těla či přímo mozku, není vůbec jasné. (A mělo by to – vzhledem k našim běžným zkušenostem s lidskou myslí – fungovat zvláště i naopak. Přidejme sem nezvyklý výraz: „okazionalismus“, že?)

Konceptem „duševna“ („duše“) sice vytváříme další možnou základnu k realizaci lidské vůle, ale ve zcela neznámém substančním okostýmování!

Aby to bylo složitější, připomeňme si též ono známé zamávání křídel motýla v metafoře Edwarda Lorenze. Malá příčina na jednom místě může mít někde jinde velké následky. Jako kdybychom vždycky museli počítat s tím, že zcela exaktně nepodchytíme realitu nikdy.

Jako kdyby tu nebylo nakonec – byť dílčím – řešením to, že vždycky býváme konfrontováni nějakými aktuálními okamžiky v momentu „teď“; to míváme pocit (i potřebu) nějak se rozhodovat mezi alternativami. Jde o aktuální čas. Ať mu již předcházelo cokoliv jakkoliv. V té aktuální současnosti jako kdyby osobní vůli moc překážek v cestě nestálo!

A ať už potom – rovněž díky našemu určitému rozhodnutí – další dění se odehrávalo opět jakkoliv (ne)předvídatelně...

Výročí

Vznik Československa si připomenou Češi a Slováci společně

Šest předních kulturních institucí z České republiky a Slovenska uspořádá ke 100. výročí vzniku Československa v roce 1918 sérii výstav. Zástupci těchto organizací podepsali v Bratislavě memorandum o přípravě společných akcí. Na projektu se podílí z české strany Národní muzeum, Moravské zemské muzeum, Slezské zemské muzeum a Vojenský historický ústav Praha a ze Slovenska Slovenské národní muzeum a Slovenská národní galerie.

„Podpis memoranda není pouze formální akt, je to jistý poločas příprav,“ prohlásil generální ředitel Národního muzea Michal Lukeš při podpisu dokumentu, který se konal u příležitosti dnešního společného zasedání české a slovenské vlády v Bratislavě. Podle Lukeše na české i slovenské straně už začaly intenzivní přípravy nejen oslav výročí vzniku Československa, ale také dalších výročí roku 2018.

Kulturní akce by měly připomenout, jak projekt Československa ovlivnil osudy obou národů.

Hlavním bodem oslav bude společná výstava, která se v roce 2018 uskuteční v Praze i v Bratislavě. Bude rozdělena na několik témat, a to na období vzniku Československa, budování republiky, rozdělení státu v roce 1939 po vyhlášení samostatnosti Slovenska, poválečné obnovení spo-

lečného státu Čechů a Slováků, komunistickou diktaturu, snahy o uvolnění poměrů v komunistickém Československu a období po pádu komunismu v roce 1989, jež vyústilo v rozpad federace.

Výstava, která bude k vidění od dubna do září 2018 na Bratislavském hradě a která v říjnu téhož roku poputuje do prostor Národního muzea na pražském Václavském náměstí, představí nejen osobnosti v každém ze zmiňovaných období, ale i konkrétní lidské osudy.

„Jsme bratské národy, řeč je blízka. Věřím, že takovým aktem se nám podaří dalších 100 let úspěšně spolupracovat,“ řekl generální ředitel Slovenského národního muzea Viktor Jasaň k dohodě o spolupráci mezi kulturními institucemi.

Kromě zmiňovaného projektu se v Moravském zemském muzeu v Brně uskuteční výstava, která se zaměří hlavně na historické a kulturní vazby Moravy a Slovenska zejména v 19. a 20. století. Výstava ve Slovenské národní galerii zase bude zkoumat fenomén spojení české a slovenské vizuální kultury. Všechny výstavy doplní doprovodný program, který se bude konat v Česku i na Slovensku.

ČTK

Před 80 lety se stali Heinrich a Thomas Mann Čechoslováky

V roce 1936 se velcí němečtí spisovatelé Heinrich a Thomas Mannové stali občany předválečného Československa. Tato událost, jak se domníváme, si zaslouží připomenutí.

Heinrichu Mannovi (1871 – 1950) bylo československé státní občanství uděleno 14. března 1936 a na československém konsulátu v Marseille složil 24. dubna 1936 slib věrnosti ČSR. Thomas Mann (1875 – 1955) získal československé státní občanství 19. listopadu 1936 na konsulátu naší republiky v Curychu. Československé státní občanství získává v té době i několik členů jejich rodin. Domovské právo, jehož získání bylo podmínkou pro projednávání a udělení státního občanství obdrželi oba bratři ve východočeském městečku Proseči.

Návštěvy a pobyty bratří Mannů v Československu

Heinrich Mann navštívil Prahu poprvé ještě před vznikem samostatného státu v roce 1916, když v pražském hotelu Palace vystoupil se svým slavným esejem o E. Zolovi a poté v roce 1924 v souvislosti se svými přednáškami a s inscenací své hry *Madamme Legros*, na níž se ve Vinohradském divadle podílel. V Lánech byl tehdy přijat prezidentem Masarykem, kterého si nesmírně vážil. V říjnu roku 1934 uspořádal v Praze několik velmi úspěšných přednášek, mj. v Ústřední městské knihovně před 1200 posluchači a v pražském PEN-klubu, po které bylo uspořádáno slavnostní setkání za účasti předních představitelů naší kultury.

Thomas Mann navštívil Prahu mnohem častěji, poprvé již v roce 1905 v rámci svých autor-
ských čtení, dále pak v letech 1912, kdy předčítal z *Kouzelného vrchu* a z *Felixe Krulla*, v roce 1923 přednášel v Uranii o okultismu a v roce 1932, kdy se setkal s Karlem Čapkem, Maxem Bro-

dem a s dalšími významnými spisovateli a politiky. V témže roce navštívil i Bratislavu s přednáškou o S. Freudovi. V roce 1935 během přednáškové cesty po Evropě navštívil Prahu opět, v Uranii přednášel o Richardu Wagnerovi, sešel se ministrem zahraničí K.Kroftou, opět s Maxem Brodem s dalšími osobnostmi. Navštívil představení své dcery Eriky, vystupující v Praze se svým kabaretem Pfeffermühle, v pražském rozhlase vystoupil se svým pozdravem Praze (Gruss an Prag) a poskytl několik rozhovorů pro časopisy. V Brně poté vystoupil rovněž s wagnerovskou přednáškou a setkal se s řadou novinářů a spisovatelů, mj. i s velkým znalcem jeho díla Arne Novákem. V květnu 1936 navštívil Brno a Prahu v rámci cesty věnované S. Freudovi. V Brně se setkal opět s Arne Novákem a s německými exulanty Thomasem Theodorem Heinem a Oskarem Mario Grafem. V Praze byl na Hradě přijat prezidentem E. Benešem, který při setkání zmínil nabídku čs. občanství pro T.Manna a jeho rodinu. Když přijel T. Mann v lednu 1937 do Prahy byl již vítán jako spoluobčan. Setkal se postupně s Hansem Natonkem, Karlem Čapkem, Janem Blahoslavem Kozákem, Hermannem Budzislawskim, byl přijat ministry zahraničí a vnitra Kroftou a Černým a na čaj pozván E.Benešem. Zúčastnil se zasedání společnosti, poskytující pomoc německým uprchlíkům, které propůjčil své jméno. Navštívil město Proseč, kde poděkoval za udělení domovského práva. Tato Mannova návštěva byla jeho poslední v ČSR.

K československému občanství a domovskému právu Heinricha a Thomase Manna v Proseči. Jméno Heinricha Manna bylo uvedeno již na prvním seznamu v Německu zakázaných spisovatelů a brzy byl zbaven i německého občanství. Již v roce 1933 uprchl před Hitlerem do Francie. Československé státní občanství mu bylo přislíbeno prezidentem Masarykem při jejich setkání. Žádost o domovské právo v Liberci, který byl již v rukou Henleinovců, nesměřovala k pozitivnímu vyřízení a proslulým článkem pro Prager Tagblatt oznámil její stažení, tiskem široce komentované. Rudolf Fleischmann mu následně zasilá nabídku udělení domovského práva východočeským městem Prosečí, na kterou H.Mann z Nice pozitivně odpovídá. 21. srpna 1935 se žádostí o příslib domovského práva z podnětu starosty J.Herynka zabývá schůze obecního zastupitelstva v Proseči jako návrhem pilným a schvaluje ji 9 hlasy z 15 přítomných.

Thomas Mann žil s rodinou za nástupu Hitlera ve Švýcarsku. Jeho situace se z počátku od bratrovy lišila – jeho knihy nebyly ničeny a byla patrná snaha izolovat ho od protinacistické emigrace. Reagoval na ni zásadně 17. května 1936 v interview pro pražský týdeník Die Wahrheit : „Ich fühle mich als zu jener Emigration gehörig, die für besseres Deutschland kämpft. Ich gehöre dazu.“

Jednání T.Manna o získání švýcarského občanství nebyla úspěšná – nesplňoval vyžadovanou dobou pobytu v zemi. Nabízené rakouské občanství nepokládal za vhodné řešení. Jako předtím u jeho bratra Heinricha přichází opět jednání o občanství československém. Prezident E. Beneš při převzetí čestného občanství města Proseče na pražském Hradě vyzval R. Fleischmanna k návštěvě Küsnachtu a k tlumočení jeho přání, aby i on přijal čs. státní občanství. Návštěva R. Fleischmanna v Küsnachtu se uskutečnila 6. srpna 1936. R. Fleischmann již následující den předložil veškeré doklady pro projednávání Zemskému úřadu v Praze. O udělení domovského práva pro T. Manna a členy jeho rodiny jednalo obecní zastupitelstvo v Proseči 18. srpna 1936 a bylo schváleno 12 hlasy ze 16 přítomných. 4. listopadu se obrátil poslanec prof. Kozák na Zemský úřad s požadavkem na urychlené projednání státního občanství T. Manovi s tím, že se jedná o záležitost sledovanou nejvyššími představiteli státu. Výnos uvedeného úřadu byl vydán 9. listopadu 1936, na jeho základě tak mohl T. Mann v Curychu převzít příslušné doklady a složit přísahu věrnosti. Česko-

slovenské státní občanství a domovské právo v Proseči získala i manželka T. Manna Katia a jejich děti, kromě Eriky, která byla provdána za občana Velké Británie a měla její státní občanství.

Největší zásluha na udělení domovského práva a tím de facto i na udělení čs. státního občanství pro bratry Mannovy je připisována Rudolfu Fleischmannovi (1904, Dobříš – 1964, Preston). V Proseči pracoval v rodinném výšivkářském faktorství Kosinerových. Jako člen národně socialistické strany se znal s prof. J.B.Kozákem, filozofem a přítelem K. Čapka, poslancem této strany za Chrudimsko. R. Fleischmannovi se pro projednávání domovského práva podařilo získat podporu katolické i evangelické církve a lidové strany ve městě, což následně s hlasy socialistických stran umožnilo v zastupitelstvu jasný souhlas s jeho udělením. Na rozdíl od několika českých měst a slovenského Štосу předložil za Proseč k projednávání veškeré podklady, včetně klíčové žádosti Mannů o udělení domovského práva. Před válkou působil úspěšně v Časopise lékařů českých, odkud po emigraci W. Sternfelda i tajně řídil Společnost Thomase Manna, podporující německé emigranty. Před Hitlerem dramaticky emigroval na poslední chvíli přes Německo do Anglie, odkud se mu podařilo dosáhnout zařazení svých dcer Mileny a Evy do posledního vlaku Sira Wintona a díky předchozí činnosti pro Nansenovu nadaci zachránit emigraci přes Norsko i svou manželku Soňu. Za svou činnost byl v nepřítomnosti odsouzen německým soudem k smrti. Mnohé z toho mohlo být objasněno až věnováním textu jeho přednášky na Universitě v Manchesteru jeho dcerou Lady Milenou Grenfell-Baines městu Proseč a zveřejněním jeho překladu v Prosečském Zpravodaji. R. Fleischmann je podle svého přání pohřben v Proseči.

Vztah Heinricha a Thomase Manna k Československu

Heinrich i Thomas Mannové vyjádřili několikrát svůj velmi pozitivní vztah k Československu, jako zemi demokratické, s jejímiž postoji se ztotožňují. Známy je i obdivný vztah H.Manna k prezidentu T.G. Masarykovi, kterého pokládal za svého přítele. Podobně je znám krásný vztah T.Manna ke spisovateli Karlu Čapkovi, který byl vlastní i jeho dětem Erice a Klausovi. Z řady vyjádření uvádíme jako zvláště charakteristická alespoň následující.

H. Mann v svém životopise „Ein Zeitalter wird besichtig“ vzpomíná na okamžiky přijímání dokladů a svůj slib věrnosti ČSR na čs. konsulátě v Marseille těmito slovy : „Opakoval jsem česká slova, ovšemže chybně, vždyť jsem je neznal. Kdo pak jsem byl, že tento národ, udělil takovou čest člověku vyhoštěnému vlastním národem a přijal ho jako sobě rovného mezi své, ačkoli byl sám opuštěn.“ T.G.M. patří toto jeho vyznání : „Jsem jeho ctitelem. Šťastný je stát, v jehož čele stojí myslitel.“ Smrt T:G.M. se jej hluboce dotkla a do publikace „Vavřín spravedlivému. Svět o T.G. Masarykovi“ (Praha, Orbis, 1936) přispěl samostatným článkem. V době silícího nebezpečí pro ČSR ze strany hitlerovského Německa zaslal časopisu U- Blok (3. 7. 1937) asi nejsrdečnější slova vůči ČSR. Článek začíná těmito větami : „Československá republika v těžké době vydrží a osvědčí se. Je dobrým státem, jedním z nejlepších. Jsem hrdý na to, že k ní náležím jako její občan.“

Obdobná vyjádření nacházíme i v člancích T. Manna a jeho dětí. Erika Mannová tak pro Prager Mittag (4. 6. 1938) píše : „Můj otec je čs. občan. Štěstí a neštěstí Československa mu tedy neleží na srdci jen z obecně lidských, demokratických, evropských hledisek, ale obzvláště a osobně. Obdivuje a miluje statečnou a odhodlanou malou republiku.“ T.Mann pro Prager Illustrierte

Montag (11.1.1937) uvádí : Jsem rád a šťastný, že jsem občanem tohoto státu. Jsem pražským úřadům velmi vděčný, že mi tak rychle urovnaly cestu. Jsem hrdý na to, že přináležím k státu, jehož politický a duchovní postoj odpovídá mým názorům.“ A do pražských novin Volksillustrierte pro plánované číslo k 20. výročí republiky napsal mj. :“ Nikdy jsem nebyl více hrdý a vděčný, že se smím nazývat občanem ČSR, než právě v této době.“ I T.Mann se k T.G.M vyjadřuje podobně, jako jeho bratr Heinrich :“ Musí být velké štěstí žít pod takovou hlavou státu.“ Ve svém slavném článku „Tento mír“ pak k mnichovské zradě uvádí :“Dějiny zrady, kterou evropská demokracie spáchala na Československé republice, ... tato historie náleží k nejspínavějším kouskům, které kdy byly sehrány.“

Thomas Mann byl občanem ČSR 8 roků, v r. 1944 přijal občanství USA. Prezidentu E. Benešovi svůj krok vysvětlil a získal pro něj jeho pochopení. Heinrich Mann zůstal občanem ČSR až do své smrti.

Ivan Pfeifer

Z České republiky

Spojeným národům může navrhnout cokoli, třeba let na Mars Martin Fendrych: Zeman je mezinárodní nula

Byla řeč Zemana v OSN ostuda? Ani to ne. Byla to jeho chvíle a šmytec. Prázdnota. Vzbuzoval lítost, jak tam řečnil bez papíru a bez významu.

Miloš Zeman ve středu 21.9. v New Yorku promluvil ve všeobecné rozpravě na 71. zasedání Valného shromáždění OSN. Projevu se už předem hojně věnovala česká média. Zeman dostal velký prostor. Tuzemcům oznámil, co ve své řeči navrhne.

"Budu citovat Chartu OSN, kde konkrétně článek 47 mluví o vytvoření vrchního velitelství vojsk Spojených národů. Tento článek dosud nikdy nebyl aplikován, je to takzvaná spící struktura. A já se domnívám, že pokud by se vytvořila na základě rezoluce Rady bezpečnosti ozbrojená síla bojující proti terorismu a složená z těchto složek, takže by se tato spící struktura najednou probudila jako Šípková Růženka."

V projevu to pak skutečně navrhl. Zároveň OSN kritizoval za neefektivitu. Jako před rokem, i letos byl jediným tématem jeho řeči mezinárodní terorismus. Otázce migrační krize či situaci ve zdrojových zemích uprchlíků se nevěnoval. Fascinuje ho teror ("rakovina, která metastázuje"). Má recept, jak na něj.

Mluvil o smrtelně vážném tématu, leč neopanoval se a do své řeči vložil vtípek: "Naštěstí nejsem mezinárodní právník. Proto je pro mě terorista každý, kdo úmyslně zabije nevinné civilisty. To je všechno. Je to prosté, milý Watsone." Smích ani potlesk legráčka nevyvolala.

Musíme zaútočit na mozek, ne na tělo, kritizoval Zeman OSN za nedostatečné nasazení proti terorismu. Navrhuje koordinovanou vojenskou akci, na které by se podíleli všichni stálí členové Rady bezpečnosti OSN. "Musíme zaútočit na nervová centra teroristů, ne okupovat území. Musíme zaútočit na mozek, ne na tělo." A vyzval, aby vznikl vojenský štáb pod Radou bezpečnosti.

Kdo jsou stálí členové RB OSN? Spojené státy, Velká Británie, Francie, Rusko, Čína. Nestálých je deset a volí se na dva roky. Nyní to jsou Angola, Egypt, Japonsko, Malajsie, Nový Zéland, Senegal, Španělsko, Ukrajina, Uruguay a Venezuela.

Prezident Zeman tedy navrhuje společnou vojenskou akci USA, Británie, Francie, Ruska a Číny. Jejich akce by řídil vojenský štáb RB OSN. – Není divu, že jde o věčně spící ustanovení. Zájmy pětky se zásadně liší.

Ve válkou zmiňované, zničené Sýrii vidíme, jak spolupracuje Rusko se Spojenými státy (a s Bašarem Asadem). Vidíme tam, jak se projevují naprosto rozdílné zájmy. Rusové likvidují kromě džihádistů i Asadovy odpůrce. Nemají zájem na tom, aby se zastavila uprchlická vlna ze Sýrie, jež vyčerpává Evropskou unii.

Klíčová je osoba navrhovatele

Navrhnout společnou akci stálých členů pod velením OSN je utopie. Ano, bylo by fajn, kdyby ty země táhly za jeden provaz a porazily Islámský stát. Kdyby se všech 193 zemí OSN shodlo a spojilo. Ale nestane se to. Zeman mohl úplně stejně vyzvat: Mějme se všichni rádi! (A že by to k němu šlo.)

Je tu ale i jiný háček, nebo spíš megahák. I kdyby Miloš Zeman přišel s reálným řešením, i kdyby nabídl světový supernápad a byl géniem mezinárodní scény, i kdyby měl pozici Václava Havla v době jeho prezidentování, stejně by to nestačilo.

Nestačí přijít do OSN a vykládat, co by se mělo. To je stále ještě jen velké nic. Na takovém programu se musí pracovat. Musí do něj být stoprocentně zapojena celá česká diplomacie. Prezident, premiér i ministr zahraničí by na tom museli dřít. Vyžadovalo by to měsíce usilovné aktivity, cesty, přesvědčování, vysvětlování.

Ale ještě něco: zásadní je osoba navrhovatele. Aby jí bylo na mezinárodní scéně nasloucháno, musí být důvěryhodná, respekt budící, ctěná. Politici nejen stálých členů Rady bezpečnosti OSN by o ni museli stát.

Jakou reputaci má ve světě Zeman? Protože tady jde o svět, ne o výjezd na Vysočinu. Ví se o něm, že podporuje ruskou okupaci Krymu a účast Kremlu v hybridní válce na Ukrajině. Západ má opačný názor. A Čína? Že by ta podporovala Kreml v jeho hegemonii? Jistě ne.

Není vítán u západních státníků. Nemá šanci dostat se k americkému prezidentovi jinak než při společné recepci. Váží si ho čínští komunisté? Prý uznávají zásadní postoje. I u svých soupeřů. Ne poklonkovaní. Váží si ho Putin? Za co? Že mu kývá? Vyvolává toto úctu u mocných?

Tragický úpadek české diplomacie

Zeman zakázal přístup na Hrad americkému velvyslanci Andrewovi Schapirovi. Ten v dubnu 2015 řekl, že účast české hlavy státu na ruské vojenské přehlídce, kde bude jako jediný vůdčí představitel Evropské unie "stát na pódiu, sledovat vojenský pochod, když ta armáda vlastně destabilizuje jeden ze států sousedících s EU", je možná "prekérní". To stačilo. Zeman se urazil.

Pro Západ je těžko srozumitelný jeho postoj k uprchlíkům ("ani muslima"). Pochybné jsou jeho vstupy do prezidentské kampaně v Rakousku a USA. Ne že by něco ovlivnil. Zeman je mezinárodní nula a tomu odpovídá jeho vliv. Jde o to, že "se to nedělá". Přijal na Hradě Norberta Hofera, ač se rakouská volba bude opakovat, a prohlásil, že být Američan, volil by Donalda Trumpa.

Dělá diplomatické boty. Při návštěvě krajaňského domu v New Yorku oznámil, že Hynek Kmoníček, ředitel zahraničního odboru Kanceláře prezidenta republiky, bude velvyslancem v USA. Že již podepsal jeho pověřovací listiny. Pěkné. Potíž tkví v tom, že Kmoníček zatím nedostal takzvané agreement, schválení svého postu od americké vlády.

To se zase nedělá. Zeman nutí Američany, aby přijali výběr jeho člověka. Kmoníčkoví to může uškodit. Podobně se Zeman zachoval i loni při návštěvě papeže. Svatému otci představil ředitele hradního protokolu Jindřicha Forejta jako „budoucího velvyslance ve Vatikánu“.

Dělá si, co chce. Podporuje autoritativní režimy. Není v západním světě uznáván. Nemá dobré jméno. Není to Havel, ale ani Kiska nebo Gauck. A ty dva by zřejmě ani nenapadlo radit OSN, jak má zatočit s mezinárodním terorismem a že je potřeba nasadit drony...

Český prezident převrátil naši zahraniční politiku. Ukončil důraz na lidská práva. Přišel s "ekonomickou diplomacií". (Otevřít se Číně, nekritizovat ji za porušování lidských práv, zrušit sankce proti Rusku za anexi Krymu atd.) Ale boj proti terorismu souvisí mnohem víc s lidskými právy, jež jsme tak snadno opustili, než s ekonomikou.

Byla řeč Zemana v OSN ostuda? Ani to ne. Prostě to byla jeho čtvrt hodinka a šmytec. Nula. Prázdnota. Kdyby navrhl výlet na Mars, mělo by to stejný účinek.

Jak už bylo řečeno: Vzbuzoval lítost, jak tam řečnil bez papíru a bez významu, a za rok to zřejmě bez sebemenší reflexe a s velkou sebezálibou zopakuje. Smutné. Pokud někdo mluví o marginalizaci či tragickém úpadku české diplomacie, má svatou pravdu.

Martin Fendrych, aktuálně.cz

Neoliberalismus odumřel, teď je tady nacionalismus Žijeme v novém světě

Liberální technokraty, kteří "zacházejí s lidmi jako s hlupáky", nikdo neposlouchá. Avšak ukažte lidem, že jimi obdivovaní politikové z nich dělají idioty, a máte šanci je přesvědčit. Pak, možná, budou naslouchat.

Když se outsideři dostávají k moci, všechno se mění. Jejich schopnost změnit a zničit životy je nutno přísně zkoumat, píše Nick Cohen v deníku Guardian.

Neoliberální pořádek, který začal s Ronaldem Reaganem a Margaret Thatcherovou někdy v letech 1979-80, skončil kolapsem banky Lehman Brothers v roce 2008. Nyní se na scénu dostavil jeho nástupce, jako postava ze zlého snu, o němž jste doufali, že je zapomenut. Je to nacionalismus.

Proti demagogickému nacionalismu je nutno bojovat. Jenom proto, že starý pořádek zanedbával celé sociální třídy a podporoval hospodářskou nerovnost, která urážela všechny, kdo mají trochu morálky, to neznamená, že alternativa bude lepší. Ano, už máme důkazy, že alternativa bude horší.

Zkuste takto argumentovat a začnou vás urážet nadávkami, které se opakují tak často, že se staly frázemi. Nebud'te elitář. Nestavte se arogantně nad normální lidi. Lidé mysleli, že nová alternativa bude lepší, než dosavadní nudní politikové. Mýlili se.

Vidíte výsledek, když argumentujete, že brexit byla obrovská hloupost, a že Británii i Evropě bude trvat dlouhá léta, než se z toho zotaví. Okamžitě na vás zaútočí jako na kavárenského liberálního elitáře, který považuje obyčejné lidi za idioty.

Je ovšem nutno přiznat, že rozklad evropské sociální demokracie byl částečně důsledkem neschopnosti úzké vrstvy středostavovských liberálů porozumět svým spoluobčanům. Tito liberálové nepochopili, že většina z nás si cení toho, co je známé a místní. Nové kultury, jimž rodilí Evropané nerozuměli, noví lidé, jejichž gesta a výrazy nedokázali číst, je znervóznil.

Mezitím autoritářství, které proměnilo levicový liberalismus v hnutí pro prudérní občany, začalo hrát do rukou pravice. Občané přestali naslouchat těm, kdo reagovali na nepříjemné argumenty požadavkem, aby policie politicky nekorektní jedince zatkla. Teď už ale nemáme žádnou liberální elitu. Máme vychloubačnou, nacionalistickou a hrdě nevědomou elitu.

Platí to i mezinárodně. Po rozkladu komunismu se Amerika stala jedinou světovou supervelmocí. I kdyby její zahraniční politika byla systematicky světu prospěšná, hněv nad dominantní rolí Ameriky byl nevyhnutelný. Jenže americká zahraniční politika v desetiletích od roku 1989 zdaleka nebyla světu prospěšná a vůči těm, kdo to kritizovali, se přistupovalo s blahovůlí, kterou poskytneme Davidovi, který se rozhodl bojovat proti Goliášovi.

Avšak pohledme, co se stalo s americkou mocí dnes. Rusko, Asad, Írán a Hezbollah zlikvidovali syrské příměří. Bombardují konvoje humanitární pomoci a proměnili Aleppo v Drážďany jednadvacátého století. Barack Obama a John Kerry už nevypadají jako mocní vládcí unipolárního světa. Vypadají přesně tak, čím jsou: jako bezmocní a poníženi lidé minulosti. Rusko si na Blízkém východě může dělat, co chce.

Léta jsme všichni psali proti nemorálnosti politiků a intelektuálů, kteří omlouvali Miloševiče, islamofašismus, Saddáma Husajna, iránskou teokracii a ruskou kleptokracii. Uvědomíte si, jak hluboko se hniloba rozšířila, když vidíte, že Donald Trump, šéfka britské strany UKIP a šéfka francouzské Front National obdivují Putina. Uvědomíte si, jak hluboce je zkorumpovaná levice, když zjistíte, že nynější šéf Labouristické strany Jeremy Corbyn pracoval jako placený propagandista pro iránskou státní televizi, bránil Miloševiče, Hamas a Hezbollah a Putina také. Morální zhnusení nad touto kolaborací by nikdy nemělo přestat. Avšak v našem novém věku mají morální argumenty praktickou naléhavost. Zničení Sýrie vyhání uprchlíky do Evropy a jejich přítomnost posiluje ultrapravicové strany, které sponzoruje Vladimír Putin.

Odsuzování americké moci, stejně jak odsuzování "neoliberalismu" a "liberální elity" jsou dnes horší než prostoduché. Jako cukání mrtvol, jsou to vyčerpané reakce ze světa, který zmizel. Ve světě, v němž nyní žijeme, prosazují stoupenci brexitu s doktrinářskou rozhodností zchudnutí Británie, extrémní levice a extrémní pravice podporují režimy, které nás ohrožují, a ruský, nikoliv americký imperialismus, vyvolává chaos v Evropě.

Liberální technokraty, kteří "zacházejí s lidmi jako s hlupáky", nikdo neposlouchá. Avšak ukažte lidem, že jimi obdivovaní politikové z nich dělají idioty, a máte šanci je přesvědčit. Pak, možná, budou naslouchat.

Nick Cohen, The Guardian

Ze Švýcarska

Burky u nás nechceme, odhlasovala dolní komora švýcarského parlamentu

Rozdílem jednoho hlasu schválila švýcarská Národní rada zákaz nošení burek. V druhé komoře parlamentu, Stavovské radě, která zastupuje zájmy jednotlivých kantonů, ale zřejmě návrh oporu nenajde, informovala švýcarská média.

Pro návrh zákazu, který Národní radě předložila pravicově populistická Švýcarská lidová strana (SVP), se v hlasování vyslovilo 88 poslanců, proti jich bylo 87. Deset zákonodárců se zdrželo hlasování.

Návrhem zákona se nyní musí zabývat druhá z komor švýcarského parlamentu, jejíž státoprávní komise ale již na počátku roku dala najevo, že je proti zákazu. Ve zdůvodnění svého rozhodnutí komise uvedla, že zahalování na veřejnosti z náboženských důvodů je ve Švýcarsku zcela výjimečné, a nepředstavuje tak zásadní problém. Burky zakázal dosud jen jediný z 26 švýcarských kantonů - italskojazyčné Ticino.

Že k zákazu burek ve Švýcarsku ale nakonec stejně dojde, není vyloučeno. SVP totiž už začala sbírat podpisy pod petici nutnou k vypsání referenda na toto téma. Čas na sesbírání potřebného počtu 100 tisíc podpisů má do 15. září příštího roku.

Podle nedávno zveřejněného průzkumu by se v lidovém hlasování pro zákaz burek ve Švýcarsku vyslovilo 60 procent oprávněných voličů.

ČTK

Strach z džihádu ohryzává západní svobody Tajní ve Švýcarsku vlezou i do internetu

Přes 65 procent Švýcarů, kteří se účastnili referenda, souhlasí, aby tajné služby nasadily drony, napíchly telefony a sledovaly síť.

Obavy z terorismu vedly Švýcarsko k tomu, že loni v srpnu přijalo zákon, který dal tajným službám pravomoc sledovat telefonní hovory a aktivity na internetu. Norma však vyvolala obavy a část Švýcarů si vynutila referendum. Proběhlo v neděli 25. 9. Pro posílení tajných služeb hlasovalo přes 65 procent zúčastněných. Prošlo.

Obavy z nekontrolované moci tajných služeb posílil v roce 2013 Edward Snowden, dříve zaměstnanec CIA. Vynesl a zveřejnil informace o tajném, masivním, celosvětovém sledování telefonů a elektronické komunikace bezpečnostními službami USA. V Rusku za to získal dočasný status uprchlíka. Švýcarské referendum, snaha zákon o zpravodajských službách zastavit, se Snowdem úzce souviselo.

Ale ani Rusy hájený "zrádce USA" Snowden nakonec nezabral. Švýcaři jsou ochotni svým tajným službám odevzdat kus svého soukromí. Potlačili hlubokou nedůvěru, kterou v té zemi vyvolal skandál na konci 80. let. Tehdy prasklo, že úřady tajně a nelegálně obhospodařovaly informace o 900 tisících tamních občanech včetně ochránců životního prostředí, členů církví a odborářů.

Až dosud směli švýcarští zpravodajští agenti shromažďovat pouze veřejně dostupné informace, případně informace, které už získaly jiné státní orgány. Dnes se však ukazuje, že teroristé hojně využívají internet, prostředí, kde si posílají různé šifrované vzkazy, kde se seznamují, iniciují a organizují.

Tajné služby ve Švýcarsku budou smět sledovat internetové aktivity a e-maily a napichovat telefony. Jejich cílem budou teroristé, násilní extremisté, špióni, hackeři, kyber zločinci. Agenti získají povolení rozmísťovat skryté kamery a mikrofony, pokud jsou podezřelí považováni za jasnou hrozbu. (Nejde o plošné kontrolování všech e-mailů atd.) Zákon také umožní Federální tajné službě (FIS) nahrávat veřejné akce pomocí dronů. (To se bude líbit českému prezidentovi.) V Evropě prý dřímá okolo dvaceti džihádistických buněk. Šíří se strach. A ten nahrává tajným službám. Mají pré.

Opatření nejsou plošná. Mají být nasazena v krajním případě a smí jich být jen omezené množství během jednoho roku. Každé sledování musí schválit ministerstvo obrany a federální správní soud. Přitom bude povinné vyžádáno stanovisko ministerstva spravedlnosti a ministerstva zahraničí. Povolení jednotlivých soudců vyžadováno nebude.

Zákon odmítla Amnesty International (AI). Organizaci nejvíc vadí, že FIS bude smět sledovat data, jež putují ze Švýcar do jiných zemí a naopak, tedy překročí díky síti švýcarské hranice. Bez jasného konkrétního důkazu o případné trestné činnosti. Týká se to také citlivých informací právníků, lékařů a novinářů. To podle AI prolamuje Evropskou konvenci o lidských právech.

Kritici mají i jiné výhrady. Tvrdí, že zákon je nepružný, předcházející kroky jsou komplikované a zaberou příliš mnoho času, takže proti teroristům nezaberou. Oponenti navíc připomínají, že tajné služby jsou poddimenzované (což je potíž také všech tajných služeb států Evropské unie), takže nebudou s to informace vyhodnocovat.

Státy EU si málo důvěřují, tajné služby málo sdílejí informace. Chybí jim zastřešení. Teroristům to usnadňuje vraždění.

Pro nás je švýcarský postup zajímavý. Zákon obsahuje řadu brzd, garancí proti zneužití. (Těžko dnes říct, zda ty brzdy budou stačit.) Vyvolal lidové hlasování, kterému předcházela vysvětlovací kampaň (z obou stran). A poté Švýcaři kývli na omezení svých práv na soukromí dosti značnou většinou.

Jak už řečeno, svým tajným službám i přes onen skoro třicet let starý skandál důvěřují. Situace se změnila a stát reaguje na obavy obyvatel.

Švýcarsko je multi-kulti země. Žije v něm něco přes osm milionů obyvatel, z toho pět procent muslimů (tedy okolo 400 tisíc). Loni v květnu vydala Švýcarská spolková rada (Bundesrat) sto-

stránkovou studii o jejich situaci. Píše v ní, že muslimští imigranti jsou dobře integrováni do společnosti, a že tedy není nutné vymýšlet další integrační programy či programy v boji proti islámskému extremismu.

V nedělním referendu ale Švýcaři ukázali, že obavy přesto mají. Už v roce 2009 v jiném referendu schválili zákaz stavět minarety (pro zákaz se tehdy vyslovilo 57,5 procenta účastníků hlasování). Nepomohlo, že Švýcarská spolková rada vedla proti zákazu minaretů intenzivní kampaň. Po referendu pak následovaly vzdělávací programy o islámu určené domácímu obyvatelstvu.

Zákon posilující moc tajných služeb a pronikající do internetu, do oné svobodné, neregulované freezóny, na ty obavy reaguje. Zvenčí to vypadá, že rozumně a kontrolovaně. Zároveň si však musíme přiznat: strach z teroru ohryzává západní svobody. Ochotně se jich kvůli němu vzdáváme. Ochotně se bojíme. U nás by to nebylo jinak, šlo by to ještě snadněji, i když máme muslimů jen 0,2 procenta, nikoli procent pět.

Martin Fendrych

Ze zahraničí

Svět truchlí, zemřel legendární Šimon Peres

Více než dva týdny po prodělání mrtvice se zdravotní stav bývalého izraelského prezidenta a nositele Nobelovy ceny za mír v úterý prudce zhoršil. Šimon Peres pak v noci na středu 28. září zemřel. Bylo mu 93 let.

Lékaři Peresovi na začátku září voperovali kardiostimulátor poté, co mu v červenci byl diagnostikován nepravidelný srdeční rytmus, dodal list. Zdravotní problémy exprezidenta postihly i začátkem roku. V lednu byl hospitalizován poté, co utrpěl malý srdeční záchvat, a po několika dnech si opět stěžoval na bolest na hrudi.

Izraelský premiér Netanjahu ocenil Šimona Perese jako vizionáře, který usiloval o mír a pracoval až do konce svých dní na usmíření se sousedy Izraele.

Naopak palestinské radikální hnutí Hamas vyjádřilo radost nad úmrtím Perese. Mluvčí Hamasu Samí abú Zuhrí agentuře AP řekl, že „Palestinci jsou šťastní, že zemřel zločinec, který způsobil prolévání jejich krve“. Hamas je Spojenými státy a mnoha dalšími zeměmi považován za teroristickou organizaci.

„Šimon Peres byl posledním zbývajícím izraelským představitelem, který stál u počátku okupace. Jeho smrt je ukončením jedné etapy v historii této okupace a začátkem nové fáze slabosti,“ dodal Zuhří bez bližších podrobností.

Předseda palestinské samosprávy Mahmúd Abbás, který podporuje vytvoření palestinského státu vedle Izraele, vydal prohlášení, ve kterém Peresovu smrt označil za „obrovskou ztrátu pro lidstvo a mír v regionu“.

Americký prezident Barack Obama vyzdvihl Perese jako státníka, jehož úsilí o bezpečnost Izraele a o mír byly zakořeněny v jeho neotřesitelném morálním základě a nepolevujícím optimismu. V prohlášení Bílého domu Obama také o Peresovi řekl, že hleděl do budoucnosti veden vizí lidské důstojnosti a pokroku, v nichž lidé dobré vůle mohou postupovat společně. Podle Obamy s Peresem zhaslo jedno světlo, ale naděje, kterou přinesl, bude žít navěky.

Peres nikdy neztratil naději na mír, ocenila státníka šéfka unijní diplomacie Mogherini. Bill a Hillary Clintonovi uvedli, že přišli o přítele.

Prezidenti Německa a Francie Joachim Gauck a François Hollande vyzdvihli úsilí, které zesnulý izraelský exprezident věnoval za dosažení míru s Palestinci.

„Šimon Peres ovlivnil Izrael tak jako žádný jiný politik. Sloužil své zemi v různých funkcích, s pevnými zásadami, pokud šlo o bezpečnost Izraele, a se silnou vůlí, když šlo o pokrok mírového procesu s Palestinci,“ reagoval Gauck.

Peres a Arafat na Světovém ekonomickém fóru, Davos 2001

„Navzdory zvěrstvům (nacistů) vůči jeho rodině při holocaustu, Šimon Peres nabídl Němcům ruku. Za tento postoj jsme mu velmi vděční,“ uvedl také německý prezident. „Jeho život ve službě míru a usmíření může být příkladem pro mladé lidi,“ dodal Gauck.

Poprvé se Šimon Peres stal ministrem koncem 60. let minulého století a poté vystřídal řadu vládních křesel. Kromě jiného byl dvakrát premiérem (1984-1986, 1995-1996), třikrát ministrem zahraničí (1986-1988, 1992-1995 a 2001-2002) a dvakrát ministrem obrany (1974-1977, 1995-1996).

Členem parlamentu byl - s krátkou přestávkou v roce 2006 - od roku 1959 do zvolení prezidentem v roce 2007. Nejvyšší funkci pak zastával až do roku 2014. I poté ale zůstával aktivní a často pořádal akce, na kterých se scházeli zástupci židovské i arabské komunity. V roce 1994 Šimon Peres spolu s tehdejšími izraelským premiérem Jicchakem Rabinem a palestinským předákem Jásirem Arafatem obdržel Nobelovu cenu za mír za historickou mírovou dohodu s Palestinci.

Devátý prezident židovského státu, mnohonásobný ministr i premiér Šimon Peres patřil ke generaci zakladatelů židovského státu z roku 1948. Byl uznáván za politickou obratnost a umírně-

né postoje, někdy jej ale kritici nazývali pletichářem a intrikánem. Peres byl často za svou víru v mírový proces s Palestinci považován za naivku.

Hubený muž se sametovými očima zažil v politice mnohá vítězství, ale i četné pády. Vždy doufal, že zažije mír mezi Izraelem a jeho sousedy; jak se ale ukázalo, toto přání se mu nesplnilo. "Pro mne je důležitá budoucnost, o minulost se nestarám. Jsem si téměř jist, že již za svého života zažiji mír na Blízkém východě. I kdybych si jej měl o rok či dva prodloužit," řekl před několika lety Peres.

Vysokou politiku opustil Šimon Peres v létě před dvěma roky, kdy mu vypršel prezidentský mandát. Ve funkci hlavy státu, které se ujal v červenci 2007, přitom Peres podle izraelského historika Toma Segeva zažil zázračnou proměnu. "Většinu svého politického života patřil Peres k neméně milovaným politikům v Izraeli. Byl synonymem špinavé, zákulisní a intrikánské politiky. Od zvolení prezidentem jej ale většina lidí začala milovat. Je to skoro jako pohádka," řekl Segev.

Do politiky zasvětil Šimona Perese již koncem 40. let pozdější první izraelský premiér David Ben Gurion a vydržel v ní dlouhých 65 let. Nezlomilo ho pět volebních porážek, které během své kariéry utřil jako šéf Strany práce, ani prohra ve volbě prezidenta v červenci 2000. V listopadu 2005 opustil po 37 letech Stranu práce, kterou mnoho let vedl, a vstoupil do centristické strany Vpřed. O necelé dva roky později vystřídal v prezidentské funkci Mošeho Kacava, obviněného za sexuální delikty.

Zejména pravici byl přitom Šimon Peres mnohokrát okřikován za příliš snilkovské a někdy i propalestinské postoje. Rozhodný zastánce míru v oblasti kdysi jednání s Palestinci přirovnal k jabloni, na jejíž plody je třeba čekat: "Sázíme jabloň, nikoli rajčata". Přesto i on prodělal v tomto směru vývoj. Ještě v polovině 90. let byl spíš pro vznik jordánsko-palestinské federace, až v červnu 1999 se poprvé vyslovil pro nezávislý palestinský stát.

Expremiér Jicchak Rabin jej jednou - i přes dlouholeté vzájemné přátelství - označil za "notorického pleticháře". Peresův politický guru Ben Gurion o něm ve svých pamětech dokonce napsal, že je „zlomyslný, nebezpečný a nesmí dostat žádnou funkci". První vládní funkci přesto získal Peres už ve svých 29 letech, kdy se stal ředitelem na ministerstvu obrany. Přičinil se tam o modernizaci armády a inicioval vybudování izraelského leteckého průmyslu či vývoj jaderného programu v Dimoně.

Do Palestiny se Peres, který pocházel z běloruského Voložinu (nyní Višněv; narozen 2. srpna 1923), přestěhoval s rodiči jako jedenáctiletý a již jako student se stal členem polovojenské organizace Hagana, která usilovala o ustavení židovského státu. Během druhé světové války spolu zakládal galilejský kibuc Alumov a působil v mládežnické sekci v odborové ústředně Histadrut. Poté vstoupil do politiky - za první arabsko-izraelské války v letech 1948-1949 odpovídal za nákupy pro armádu.

Peres též několikrát navštívil ČR, poprvé byl ještě v bývalém Československu jako vicepremiér a ministr financí v lednu 1990, naposledy do ČR zavítal jako prezident v březnu 2009.

HRW:

Ruská vláda označila za "cizí agenty" už 144 nezávislých organizací

Už čtyři roky se snaží Kreml stigmatizovat kritiku či alternativní názory na ruskou vládní politiku jako neloajální, financovanou ze zahraničí, či dokonce zrádnou. Je to součástí zintenzivňujícího se úsilí umlčet kritické hlasy. Jeho součástí jsou nová právní omezení internetu, omezování svobody projevu, práv LGBT komunity a dalších základních svobod. (*LGBT - angl. lesbian, gay, bisexual and transgendered - zaužívaná zkratka pro komunitu leseb, gejų, bisexuálních a transexuálních lidí. Nedávno se zkratka rozšířila na LGBTIQ, čímž zahrnuje také lidi, kteří se označují za intersexuály a queer – pozn. red.*)

Od roku 2012 jsou nezávislé organizace nuceny se registrovat jako „cizí agenti“, pokud dostávají nějaké financování ze zahraničí a angažují se v nějaké, velmi široce definované, politické činnosti. Ruské ministerstvo spravedlnosti už označilo 144 organizací za „cizí agenty“ a soudy na ně uvalily obrovské pokuty. Více než 20 organizací přerušilo veškerou činnost, aby se vyhnuly označení „cizí agent“.

Postiženy jsou organizace působící v oblasti lidských práv, životního prostředí, otázek týkajících se komunity *LGBT* a organizace, které provádějí průzkum veřejného mínění o sociálních otázkách.

Podrobnosti v angličtině včetně seznamu všech 144 organizací, označených jako „cizí agent“ najdete zde: <https://www.hrw.org/russia-government-against-rights-groups-battle-chronicle>

Zajímavosti

České a slovenské televize si hodlají konkurovat programem i reklamou Gentlemanská dohoda už neplatí

Před sedmi lety ohlásili zástupci nejvýznamnějších českých a slovenských komerčních televizí neformální dohodu o nekonkurenci. Nyní ale televizní manažeři hledají možnosti dalších příjmů a pouští se do expanze. Sousední trh může být zdánlivě lehkou kořistí.

České a slovenské televize se chtěly stáhnout ze sousedního trhu

Neformální dohoda zahrnovala české skupiny **Nova**, **Prima**, **Barrandov** a slovenské televizní stanice **Markíza** a **JOJ**. Všechny strany tehdy hledaly cestu, jak se vzájemně nekanibalizovat na omezeném reklamním trhu s nelicencovaným obsahem. Součástí neformální dohody měly být i aktivní kroky směřující k zamezení neautorizovaného příjmu na druhé straně hranice.

Právě v duchu této dohody začala slovenská televize JOJ obesílat některé české kabelové společnosti s žádostí o vyřazení programů **JOJ** z jejich nabídky. Argumentovala přitom zcela očekávatelně – neměla totiž vypořádána vysílací práva pro české území. O podobný postup se pokoušela **Prima** na Slovensku. Většina kabelových operátorů jí ale z konkurenčních důvodů nevyhověla.

Následovalo pár klidných let a na problém s neautorizovaným příjmem českých stanic na Slovensku a slovenských v ČR se tak nějak pozapomnělo. Jenže tím se problém nevyřešil a nastoupila nová vlna snah o „vyřazení“. Ta ale nesouvisí s původní gentlemanskou dohodou o nekonkurenci – jde naopak přímo proti ní.

K expanzi je nutí hledání nových možností příjmů

České a slovenské komerční televize jsou nyní v situaci, kdy hledají nové možnosti příjmů. A ty lze dostat například od kabelových a satelitních operátorů, pokud své – jinak volně působící programy – prohlásí za „placené stanice“. Kabelové společnosti už nemají v zákoně zakotveno automatické právo šířit stanici, pokud je dostupná volně. A na druhou stranu si nemohou dovolit ze své nabídky vynechat nejžádanější značky. Tato situace je nutí domluvit se s televizemi na určitých poplatcích, například za HD verze.

Z pohledu televizí je klíčové svou působnost rozšířit na co největší území. Díky jazykové příbuznosti Čechů a Slováků tak mohou nyní televize oficiálně působit na obou stranách někdejší federace – a brát za to od operátorů peníze.

Přesně to je cílem Novy a Markízy s jejich verzemi International. Přípravu volného kanálu pro Slovensko ohlásila i televize Prima. A slovenská skupina JOJ v tichosti postavila svůj hlavní program pro ČR. Spustila jej 5. září.

Dostali v JOJ chuť na český reklamní „koláč“?

JOJ-ka ale přichází na český trh nejen s modelem placeného vysílání v kabelovkách a na satelitu, ale hodlá být dostupná i volně v rámci digitálního vysílání na běžnou anténu (DVB-T). A díky tomu může plošně zasáhnout přes 50 procent českých domácností a získat určitý podíl na reklamním trhu.

Je zřejmé, že i výnosy z reklamy na českém trhu mohou být pro skupinu JOJ motivační. Proto lze předpokládat, že její snaha neskončí pouze u dabování vlastních seriálů do češtiny. Pokud to bude dávat ekonomicky smysl, může JOJ začít nakupovat i zahraniční pořady, filmy a seriály pro český trh. A v takovém případě by mohla být plnohodnotnou konkurencí Nově, Primě i Barrandovu jako čtvrtý významný komerční hráč.

Juraj Koíš

* * *

Čtení na volnou chvíli

Mořeplavec

Milan Cimburek

Mořeplavcem jsem se stal brzo po té, co jsem opustil rodné vnitrozemí. Sice zase do země bez dotyku s mořem, ale mnohem kopcovitější, než je jižní Morava. V jejím největším městě byl zaměstnán jeden Brňák v cestovní kanceláři. Ten zorganizoval cestu po moři za poznáním cizích zemí, včetně Izraele, kterou moje babička do své nejdelší smrti nazývala Palestinou.

V Miláně, kde jsme přestupovali do vlaku směrem Benátky, mohl skončit život můj i účastníků zájezdu, a naše cestování, které ještě nezačalo, jakbysmet. Vlak z Curychu zastavil s půlhodinovým zpožděním na koleji číslo 1, a vlak za pár minut odjíždějící do Benátek, stál na koleji s číslem 16. Aby nám vlak neujel, nařídil vedoucí zteč přes šestnáct kolejíšť a pražců i s kufry. Inu byli jsme mladí a on ještě taky. Bylo to začátkem léta a s letní výbavou se kufry daly unést. Tak mne zrovna napadá, že kolečka kufrům byla vynalezena až mnohem později.

V Benátkách nás čekala neveliká starší loď s řeckou posádkou a ještě starším kapitánem. Loď měla pouze dvě patra, jedno laciné v podpalubí a druhé s kulatým okénkem na moře. Všichni jsme byli ještě štíhlí, tak jsme se do kajutek pro čtyři vešli do postelí nad sebou. Z kajut se vykročilo na ochoz se zábradlím. Nad námi byla terasa s lehátky a bazénem.

První přistání bylo v Dubrovniku. Tam do země hlídané komunistickým maršálem Titem jsme nebyli vpuštěni. Nepomohlo ani: „no brťja, no tak...“ „Ty ne brat', ty kapitalist!“ A tak jsem Dubrovnik navštívil až za čtyřicet roků.

Dále jsme se plavili poklidným mořem k ostrovu Korfa. Po přistání nás autobus dovezl k spouště kamení a povalených sloupů s hodně starou historií. Plavbu korintským průplavem jsem se zájmem pozoroval, fotil a filmoval kamerou „osmičkou“ z terasy. Musel to být zdatný kormidelník, protože skálu jsme míjeli jen o metr po každém boku lodi. Dnes už žádná výletní loď neprojede pro svou obrovitost korintským průplavem.

Děti z řeckého přístavu Piräus nás nevítiny, jak slibovala dobová písnička. Autobus nás vyvezl do Athén a ke kopci Akropolis. Z kamenů sálala čtyřicítka °C. Přes bohatou kštici vlasů, jsem zalitoval, že nemám čepici a protisluneční brýle. Z dálky sloupy chrámu jsou dost impozantní, ale když jsem vedle nich stál, naháněly mi hrůzu svou mohutností. Z domoviny jsem znal něco podobného ze Stalinova sousoší nad Letenskou plání v Praze.

Ostrov Kréta je turistická zastávka pro každého, kdo se v blízkosti Řecka objeví. K historickým pamětihodnostem mne vynesl na hřbetě čiperný oslík. První koupání v moři bylo naplánováno až na Rhodosu. Voda teploučká, průhledná, azurová, pláž s malými oblázky a nebe v pozadí ve stejné barvě vody. Čvachtat a opalovat jsme se mohli celý den. V noci jsme pluli dál k tureckým břehům. Krátkodobá zastávka neudělala na mě příjemný dojem. Inu turecké hospodářství se projevovalo hned v ulicích.

Uličky při další zastávce na Kypru byly se svými bazary prima na koukání, ale koupit se nedalo zholat nic. Protože posádka lodi byla řecká, tak vařili řečtí kuchtíci. Na pobavení nám párkrát před večerí při písťalkách a bubíncích zazpívali a zatančili. Představení končili tradičně s talířky, rozbitými o podlahu.

Pluli jsme poklidným mořem a já se koupal se ženou v bazénu. Dostal jsem nápad a zaběhl do kajuty pro filmovou kameru a nového kamaráda požádal, aby nás v tom bazénu nafilmoval. Hoch se vyhoupl na palubní vyvýšeninu, aby záběr z výšky byl zajímavější. Loď se začala trochu kolíbat. Filmař rozkročmo udržoval rovnováhu. Najednou se voda z bazénu vylila na palubu, a my stáli na suchém dně. Kameraman položil kameru, seskočil z můstku a krokem námořníků

vrávorál k záchodu. Já se ženou takovou potřebu neměl, obzvláště když se nám voda zase do bazénu vrátila. Mořskou nemocí jsme netrpěli, ale při nočním kolibáním se špatně usínalo. Měl jsem pocit, že se mi krev z hlavy vlívá do nohou a zpět.

Ještě před zakotvením v izraelském přístavu Haifa si polovina mužských výletníků připevnila na hlavy jarmulky – miniaturní lívanečky. Po vylodění nás krajany čekal autobus, se kterým jsme pak jezdili tři dny po Svaté zemi. Německy mluvící žid ze Sudet nám byl přidělen jako průvodce, a židovský řidič autobusu byl rodákem ze Slovenska. Oba přišli do Palestiny budovat Izraelský stát již v třicátých letech. Protože Izrael není velká země, tak jsme ji procestovali důkladně po všech křesťanských pamětihodnostech. Betlém – kryptu narození Krista, Nazaret, kde Ježíš kázal, řeku Jordán, kde byl pokřtěn, Jeruzalém, uličku Doloros kterou prošel bičován a nakonec byl ukřižován. Ke Zdi Námků jsem byl připuštěn s nově zakoupenou slaměnou kšiltovkou. Cestou zpět k lodi, na které jsme spávali, vždy po

celodenním kulturním zážitku, nám slovenský řidič zpíval moravsko-slovácké písně. Nepřidávali jsme se k němu, protože ty lidovky nikdo neuměl. Pochopitelně s trochou studu. Navštívili jsme taky jeden Kibuc, Golanské pohoří i moderní město Tel Aviv. V hlavním městě Jerusalemě jsme zhlédli i nereprezentační budovu parlamentu Kneset.

Plavba zpět do Benátek byla v noci a my měli party na rozloučenou. To jsem si taky oslavil své třicátiny. Viděli jsme toho hodně. Vzpomínání ukončím: **všude dobře, doma nejlip.** Do-movem je mi Švýcarsko.

Foto: autor na oslu (1973)

Astrologická předpověď

*Tempora mutantur nos et mutamur in illis
(čas se mění a my s ním)*

Existuje několik možností, jak nahlédnout do času před námi. Nefungují na sto procent. Pomocí astrologie či tarotových karet můžeme sice pohled do budoucna vrhnout, ale nemůžeme odhadnout ani vědět, jak správně jedinec se svým nadáním a schopnostmi při rozhodování v situacích naloží. Zda dovede možnosti situace rozvinout nebo je „promést“, což má podstatný vliv na výsledek. A. Schopenhauer to jednou trefně formuloval: „Osud nám rozdá karty a my s nimi hraje-

me“. Víme, že dobrý hráč svede minimalizovat ztrátu i se špatnými kartami, špatný zmenší naopak výhru i s kartami dobrými.

Astrologie může dojít k chybné předpovědi situace, když se aktér nesprávně rozhodne. Je to jeho osobní svoboda a vlastní zodpovědnost. To jediné, co leží v jeho akční možnosti proti osudu. Nerozhoduje povětšinou ve zlé vůli. Kde ale hledat vinu, je-li rozhodnutí špatné? Odpověď není lehká a nenajdeme ji ani v následujícím příběhu.

Kvetoucí firma

Karel vystudoval chemii. Ze všech jejích oborů se mu nejvíc líbily silikáty. Obsahují silicium, křemík. Jemu nešlo o horniny, nýbrž o skleněné výrobky a keramiku. Neokamžitě po škole, ale o něco později se jim jako zaměstnání začal věnovat.

Založil firmu na prodej džbánek, kalíšků na vajíčka, popelníků, karaf, váz, talířů, svícňů, mís, setů sklenic, držádků na ubrousky a květín z foukaného hutního barevného skla. Specialitou byly sleněné bonbony na podpěru příborů. Žádné bezbarvé transparentní laboratorní sklo nebo broušený křišťál. K hutnímu sklu přibyl pak bohatý sortiment podobných předmětů moravské malované tupeské keramiky s typickým žlutým pruhem na okrajové hraně. Všechny tyto výrobky patří k dlouhodobé české sklářské a keramické tradici. Jsou sympatické nejen svou krásou, ale i kvalitou. A kvalitní věci se prodávají lépe. Lze snadněji a věcněji přesvědčit zákazníky ke koupi. Karel to uměl a firma vzkvétala. Hleděl i na rozumné ceny, rychlé a přesné dodání. Došlo-li náhodou k záměně či poškození dodávky, dovedl kulantně zajistit náhradu. Zákazníci to samozřejmě oceňovali a mluvili mezi sebou o tom, což sloužilo propagaci firmy. Přesto se vedle toho majitel staral i o profesionální reklamu svého podniku.

Jednou si Karel usmyslel, že se na další vývoj firmy v budoucnosti zeptá astrologa. Chtěl to vědět, protože hospodářské předpovědi v zemi nebyly na další rok příznivé. Astrolog si k předpovědi vyžádal informace o dnu, hodině a geografickém místě založení firmy. Potom udělal její horoskop. Ten dopadl velmi negativně. Karel takové špatné prognóze ani nechtěl věřit. Dlouho mu vrtalo hlavou, zda na ni vezme zřetel. Nakonec se přece jenom rozhodl, že podnik prodá. V obchodní praxi to znamenalo předání jeho zákazníků a dodavatelů konkurenci.

Prodej firmy

Za tu dobu, co prodával Karel sklo a keramiku, poznal celou branži dodavatelů výrobků do domácnosti. Podniků bylo hodně a tomu odpovídající konkurence velká. Z toho důvodu nebyl prodej obchodní firmy se sklem a keramikou snadný. Rozhodně ne v té cenové hladině, kterou si původně představil.

Po několika neúspěšných pokusech s nabídnutím obchodu a půl tuctu inzerátů na prodej bez odpovědi došel Karel k názoru, že jeho prodejní firmu zpeněžit nelze. Byl zklamán a prodal se ztrátou jen skladové zásoby. Do skoku mu nebylo, ale díky astrologické předpovědi věřil, že činí správně. Podle ní měla poptávka po sklu a keramice v následujících měsících silně poklesnout.

Nestalo se tak. Mohl s dobrými výtěžky prodávat dál. Rozhodnutí, které udělal, bylo naprosto chybné. Byl za ně zodpovědný ale pouze sám? Přemýšlel, co podnikne.

Trnitá cesta k právu

Rozhovor s astrologem nepřinesl nic. Ba právě naopak. Astrolog se nejprve vymluvil na čas, který dle jeho předpovědi ještě nenastal. V další argumentaci dával vinu Karlovi a předhazoval mu neodborné vedení obchodu. Navíc tvrdil, že planety jsou v astrologii jen symboly, které doprovázejí situace. Podobně jako teploměr ukazuje teplo nebo chladno, ale teplotu nedělá. Karel se při předpovědi deště sám rozhodl do deště radši vůbec nejít, než si vzít deštník. Z toho důvodu odmítá astrolog jakoukoliv zodpovědnost za likvidaci obchodní firmy. Karel musel uznat, že sám jednal ukvapeně a nesprávně. Proto upustil od právníckého vymáhání náhrady škody prakticky způsobené špatnou předpovědí astrologa.

K výsledku, který by ho uspokojil, by sotva došel. Ušetřil si tak spoustu peněz pravděpodobně zcela bezvýsledně vydaných, kdyby se pustil do teoreticky možného soudního procesu.

Štěpán Húsek

Ota Ulč

Občasný magnetismus diplomacie – 2.

Byl to nedosažitelný svět, beznadějně záviděný. Psal se rok 1953, začátkem onoho března J. V. Stalin prokázal svou lidskost, vypustil svou černou duši, do pekel se odebral. A za pár dní tamtéž byl následován svým obdivovatelem Klementem Gottwaldem, naším prvním a též syfilitickým dělnickým prezidentem.

V té době jsem zápolil se závěrečnými zkouškami na právnické fakultě, kde nás modrokošiláti svazáci naháněli na schůze a tryzny a mně se podařilo unikat jejich bolševickému instinktu. V té době naším děkanem byl Jan Bartuška, pozdější všelijaký velikán, též fungující jako generální prokurátor. Též jako vědec a spisovatel. V onom roce 1953 mu nakladatelství Orbis vydalo dílo či snad dokonce veledílo s názvem "Obrana naší vlasti a boj za zachování míru." V něm autor vědecky dokázal, že skutečným zakladatelem Československa v roce 1918 byl tatíček Stalin.

Venku za okny právnické fakulty v Pařížské ulici plula Vltava a na jejím opačném břehu na svahu v příslušné výši bylo ztopořováno světově nejmohutnější Stalinovo sousoší, jehož tvůrce jménem Švec na výsledek svého díla reagoval spácháním sebevraždy. Tak ale nezareagoval náš významný profesor, autor jurisprudent Viktor Knapp, který ve svém díle "Předmět a systém československého práva občanského" objevil třídní podstatu všeho práva, což věru byl "brilantní objev právní vědy," a Knapp přiznal, že "do té doby jsme se potáceli ve slepé uličce sterilních idealistických spekulací."

Po opakovaném ujišťování Antonína Zápotockého, že naše měna je pevná, došlo v prvním červnu k nové realitě, v rodné Plzni k prvnímu povstání - dva týdny před podobnou, ale mohut-

nější události v sousední pokrokové Dederonii. Já zatím v Praze byl zabořen do závěrečných zkoušek. Pak tedy promoce, Bartuška nás odpromoval, významnější členové vládnoucí strany unikli vojenské službě vhodnými funkcemi na akademických židlích.

Obdržel jsem "umístěnku" jakožto auskultant neboli soudcovský čekatel u soudu v rodné Plzni, tehdy se teprve vzpamatující z ideologicky tuze trapných kontrarevolučních "událostí."

Následovala vojenská služba, v mém případě černé výložky a obrana socialistické vlasti s krumpáčem a lopatou.

Kdo asi pronikl do znamenitých pozic a stal se diplomatem? Dodatečně jsem se dozvěděl o dvou takových šťastlivcích: jeden se dostal do Koreje jako pracovník jakéhosi poválečného uspořádání. Nikdy jsem se s ním nepotkal, na rozdíl od jiného tuze spolehlivého soudruha, který působil jako osvětový funkcionář v našem druhém, zpravidla dvacetičlenném kroužku. Celkem takových kroužků jsme v ročníku měli sedm. S tímto osvětářem jsem se posléze potkal u soudu v Chicagu, telefonovali jsme si ve Washingtonu. Posléze byl povýšen na velvyslance v Bangladéši, funkce to pramálo záviděníhodná.

V předchozím textu jsem se zmínil o Melvinu Semblerovi, makléři s nemovitostmi, jenž se stal americkým velvyslancem v Austrálii a v dotazníku do rubriky svých jazykových znalostí napsal "Mluvím anglicky - plyně."

Československý socialistický kádrový vkus rovněž občas dovedl zazářit podivným způsobem. Jako generální konzul byl do Uruguaye odeslán spolehlivý kádr, který ale neuměl ani jednu řeč, ani tu svou vlastní. On totiž důkladně koktal a tamější činitelé se nad takovou volbou podívali. Stalinističtí brontosauři se odkládali na bezvýznamné adresy jako například do Sofie. V případě zájmu o drastičtější definitivnější řešení, docházelo k povýšení do Bolívie - hlavní město La Paz, v rekordně značné nadmořské výši. Posléze definitivní adresa - La Paz, hřbitov diplomatů.

- - -

V Plzni se mi dostalo povýšení na okresního soudce v záležitostech agendy občansko-právní. Takto pověřen ve Střibře, na pohraničním okrese. Rozvody, paternity, hádanice o slepice a králíky na záhumencích osídlenců, z nichž mnozí byli reemigranti - volýští Češi. Na svůj celkem třetí pokus se mi podařilo z klece uprchnout, nikým nelapen. Mou bází a permanentní adresou po dobu jednoho roku se stal západoněmecký Frankfurt. Tam si mě podávali a vyslýchali všelijací zvědavci a skutečně jeho jméno jsem se dozvěděl jen od jednoho z nich. Židovského slovenského původu, dříve vicekonzulem v Bratislavě, pak jsme se potkali v Berlíně, a dotýčný, ač plyně ovládající přece nám nepochopitelnou maďarštinu, se dočkal přeložení do Bangkoku, aniž by měl poněti o thajštině, jazyk to mimořádně, až perverzně obtížný k zvládnutí. Marně jsem ho konejšil zdůrazněním oněch tří B.

Být to aspoň Bejrút! Tam, mnoho roků později, po rozpadu vládnutí rodné strany KSČ, se českým velvyslancem stal můj přítel, povoláním antropolog. Znali jsme se z Jižní Afriky, též se u nás stavěl v Americe, něco jsem věděl o jeho specializaci a tou byla západní Afrika. Znal některé místní vládcy, zkrátka expert na správném místě. Pražské ministerstvo zahraničních věcí

otevřelo svou náruč, učinilo z něj velvyslance v Libanonu. Dostalo se mu takového povýšení asi proto, že neovládal franštinu, která je přece dominantním jazykem teď na místě jeho působení.

V Bangkoku jsem si ověřoval své představy o příčinách, logice či naprosté její neexistenci: proč posílají, přesouvají své lidi poté, co se důkladně seznámí se svým prostředím, a místo aby došlo k využití takových znalostí, dojde k přesunu někam zcela do neznáma.

Dostalo se mi vysvětlení: delším pobytem v tom kterém místě sice vzrůstá znalost lokálních podmínek, ale zároveň vzrůstá nebezpečí pravděpodobnosti, že ten který diplomat začne, jakkoliv podvědomě, přejímat, absorbovat zájmy místa svého působení a nikoliv svého vlastního státu.

Tak či onak, přesvědčen nejsem.

- - -

V USA neexistuje nějaká centralizovaná škola mezinárodních vztahů, kde se extra připravuje na diplomatickou kariéru. Několik univerzit má speciální programy, například Tufts University se svou *Fletcher School of Law and Diplomacy*, Columbia University má *School of International Affairs*, Johns Hopkins University má *School for Advanced and International Studies*, Georgetown University má *School of Foreign Service*.

Po příjezdu k americkým břehům jsem po takovém zaměření nezaúvažoval ze zcela praktických důvodů, poněvadž jsem neměl místní občanství, studená válka tehdy zdaleka neutuchala. Na Kolumbii jsem měl spolužáka, který se pustil právě takovým směrem. Pozván do Washingtonu na různé pohovory, zkoumání a jednou se pak vrátil s radostnou zprávou, že prošel všemožnými procedurami podepsal všelijaká prohlášení věrnosti, takže se stal *foreign service officer*.

A do roka s takovou zkušeností praštil, dal přednost nezůstat součástí obrovité byrokracie, kdoví, kam by ho zrovna nemínili odexpedovat. Váha, prestiž diplomatických adres se ovšem značně liší, je spousta tzv. *hardship posts*, místa obtížného z řady důvodů - politických, ekonomických, klimatických, kulturních, všelijakých. Tam se jede v naději, že pobyt to bude krátký, pomůže v kariéře a přesunu do více žádoucího místa. Například Ulán Batár není příliš žádoucí, jako není dlouhá řada metropolí v Třetím světě. V Ekvatoriální Guineji (bývalé Rio Muni), kde v hlavním městě majitelů telefonu bylo tak poskrovnu, že uživatelé byli na seznamu uvedeni jen křestním jménem. Tam z velké kopie americké vládní pečeti na zdi vylezla zelená, velmi jedovatá mamba. Jeden diplomat ze zoufalství uškrtil druhého.

Z důvodů hospodárnosti ten který reprezentant má na své hlavě dva klobouky. Například americký velvyslanec na Šalamounových ostrovech (Guadalcanal slavné válečné paměti, hlavní městys Honiara) tam kdysi vůbec nesídlil, poněvadž úřadoval na Fidži ve značně větším hlavním městě Suva.

Čím chudší stát, tím si zpravidla zřizuje méně diplomatických úřadů. Království Tonga má jedno zastupitelství v Londýně a druhé v New Yorku u OSN, toť vše. Ovšem doma v hlavní vísece Nukualofa už třeba má tučet velvyslanectví.

Nicaragua - USA: Sandinisté jmenovali Noru Astorgu jako svou velvyslankyni do Washingtonu. Tato značně atraktivní soudružka, též zvaná Mata Hari sandinistické revoluce, se proslavila

tím, že vlákala do své postele Reynaldo Pérezu Vagu, krutého generála bývalého režimu, a podržela mu krk od ucha k uchu. Vzešla otázka, zda má být přijata jako *persona grata*. Odpověď kladná, ale s doporučením, nesadat si k ní blízko na recepcích.

(Pokračování příště)

Vesmír

Astrofyzik Norbert Werner:

Som presvedčený, že vo vesmíre je život veľmi rozšírený

Norbert Werner (na snímke) bol nedávno pri tom, ako najlepšie mozgy sveta diskutovali o vyslaní miniatúrnych kozmických lodí k 4,2 svetelného roka vzdialenej hviezde Alfa Centauri. S **Lacom Kerekešom z Denníka N** sa podelil o svoje dojmy a názory:

- Teoretický fyzik Stephen Hawking a ruský miliardár Jurij Milner oznámili, že chcú vyslať sondu k najbližšej hviezde Alfa Centauri vzdialenej približne 4,2 svetelného roku. Cesta by mala sonde poháňanej laserom trvať 20 rokov. Donedávna nepredstaviteľná vec.

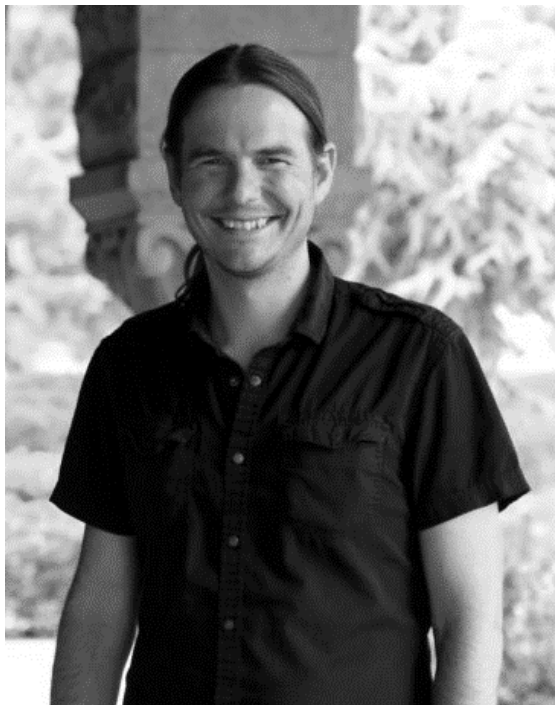
- Bol som nadšený, keď som to počul. Vzápätí oznámili, že na Stanforde sa odohrá dvojdná konferencia. Stretol som tam všetkých známych vedcov. Dokonca aj Franka Drakea, autora slávnej Drakeovej rovnice, ktorá umožňuje teoreticky vyrátať počet mimozemských civilizácií vo vesmíre. Diskutovalo sa o výzvach spojených s týmto projektom. Ten nápad spočíva v tom, že by sme na obežnú dráhu vyniesli najprv veľa veľmi malých kozmických lodí, ktoré by mali akési plachty. Tie by sa vo vesmíre otvorili a na plachty by sme potom žiarili zo Zeme silným laserom. To by kozmickej mini-lodi udelilo rýchlosť, ktorá zodpovedá asi 20 percentám rýchlosti svetla (asi 160 miliónov kilometrov za hodinu), čo by znamenalo, že by sa loď o 20 rokov mohla dostať k Alfe Centauri. Nejde o pristávanie, obeh. Ide len o to, preletieť popri Alfe Centauri a poslať na Zem dáta, obrázky.

- Hovorí sa o kozmických lodiach veľkosti poštovej známky s hmotnosťou niekoľkých gramov. Kedy by sa tento projekt mohol realizovať?

- Práve preto, že budú také malé, ich musí byť mnoho. Je veľmi pravdepodobné, že jedna alebo aj viac z nich sa zrazí so zrnkom prachu, čo by pri takejto obrovskej rýchlosti družicu úplne zlikvidovalo, alebo sa nejako inak zničí. Ten nápad je výborný, ale je tam množstvo technických problémov, ktoré bude potrebné vyriešiť. Aká by bola vhodná vlnová dĺžka toho lasera, ako to postaviť, ako miniaturizovať kozmickú loď tak, aby to fungovalo. Ako urobiť plachtu. Jurij Milner do toho chce investovať 100 miliónov dolárov. Počíta sa s tým, že by sme mohli byť pripravení o dvadsať rokov. Keď všetko pôjde podľa plánu, o dvadsať rokov lode vypustíme, ďalších dvadsať rokov bude trvať cesta na Alfu Centauri a päť rokov, kým sa k nám vráti signál.

- Je to pri súčasnej úrovni znalostí a technických možností realizovateľné?

- Ide tu, samozrejme, aj o nejaký predpoklad, ako sa budú technológie vyvíjať. Aj pre lasery existuje niečo ako Moorov zákon pre počítače, podľa ktorého je možné predpovedať napredovanie technológie. Šanca tu je a bolo by to veľmi vzrušujúce. Na konferencii boli najlepší vedci a povedal by som, že všetci boli opatrne optimistickí.

- Osem rokov pôsobíte na Stanforde. Ako ste sa tam dostali?

Prišiel som po dokončení doktorátu v Holandsku. Na konci som dostal grant od NASA, ktorý mi umožňoval vybrať si akékoľvek miesto v rámci USA, kde by som chcel najbližšie tri roky robiť výskum. Najprv som si vybral Harvard-Smithsonian Center for Astrophysics v Bostone – tam bolo veľa ľudí, ktorí sa zaoberajú podobnou problematikou ako ja. Po návšteve Harvardu a neskôr aj Stanfordovej univerzity som sa však rozhodol pre Kaliforniu. Astronómia na Stanforde síce nemala až takú históriu, ale vznikol tu nový Ústav pre časticovú astrofyziku a kozmológiu, ktorý rástol; bolo vzrušujúce byť na mieste, kde sa rodí niečo nové.

- Kedy ste sa vlastne rozhodli, že sa budete zaoberať astronómiou?

- Astronómia ma zaujímala od malička, ale existuje moment, na ktorý si pamätám. Pôvodne som totiž chcel byť pilot. Bol som šiestak na základnej škole a triednej učiteľke som rozprával o práve prebiehajúcej misii raketoplánu, o ktorej som počul v správach. Ona mi povedala, že raz zo mňa bude astrofyzik. A tiež, že na to, aby som bol astrofyzik, sa musím učiť matematiku a fyziku. Vtedy som si uvedomil, že to je dobrý nápad. Povedal som si, že astronómia ma veľmi baví a pilotom môžem byť aj tak. Vyštudoval som fyziku a nakoniec som si urobil aj pilotné skúšky, takže sa mi splnil aj tento sen.

- Čítali ste v detstve science-fiction?

- Nemôžem povedať, že by som zvlášť vyhládaval tento druh literatúry. Mám rád Carla Sagana a jeho knižku a televízny seriál Cosmos, ale to nie je sci-fi. Sagan však napísal aj vynikajúcu sci-fi knihu Kontakt. Tiež bola sfilmovaná. Je o nadviazaní kontaktu s mimozemskou civilizáciou. Je to výborný film.

- Čo si myslíte o existencii mimozemského života?

- Nepoznám žiadneho astrofyzika ani biológa, ktorý by si myslel, že život vznikol len na Zemi. Zem je stará 4,5 miliardy rokov. Najstaršie známky života, ktoré sme objavili, sú staré asi 3,8 miliardy rokov. Život na Zemi vznikol rýchlo, takže som presvedčený o tom, že existuje na mnohých miestach vo vesmíre. Je však pravda, že mnohobunkové živočíchy vznikli omnoho neskôr a technicky zdatný život a život schopný komunikácie rádiovým na Zemi existuje len niečo málo vyššie sto rokov. Z hľadiska inteligentného života je to preto trochu iné. Inteligentných, technicky zdatných civilizácií môže byť menej. Ale som presvedčený, že život je vo vesmíre veľmi rozšírený.

Vzorky zo skaly prezývanej John Klein ukázali, že na prípadný život boli kedysi na Marse vhodné podmienky. (Zdroj: Andrew Bodrov/NASA, JPL-Caltech, MSSS)

- Pred niekoľkými rokmi sa vám podarilo pozorovaním potvrdiť existenciu takzvanej kozmickej pavučiny, ktorá spája kopy galaxií. Ako si máme takú kozmickú pavučinu predstaviť?

- Naše Slnko je jednou z hviezd v našej galaxii nazývanej Mliečna cesta. Voľným okom vidíme na oblohe asi 6-tisíc hviezd, ale naša galaxia má asi 400 miliárd hviezd. Najbližšia veľká galaxia, ktorú môžeme vidieť aj voľným okom, je Androméda známa ako M31. Ak namierime Hubblov vesmírny ďalekohľad na zdanlivo úplne prázdnu časť oblohy, ktorá je stokrát menšia ako plocha pokrytá Mesiacom, a necháme ho niekoľko týždňov snímať, tak na výslednom obrázku uvidíme 10-tisíc galaxií. Desaťtisíc galaxií na časti oblohy, ktorá je stokrát menšia ako spln mesiaca! Keď to extrapolujeme na celú oblohu, zistíme, že len v pozorovateľnom vesmíre je niekoľko stoviek miliárd galaxií. A tie sú rozložené pozdĺž akýchsi vlákien. Tam, kde sa tieto vlákna pretínajú, sú najhustejšie miesta vo vesmíre, takzvané kopy galaxií so stovkami galaxií. Pritom už dnes vieme, že väčšina hmoty nie je v galaxiách ani vo hviezdach, ktoré vidíme.

- Ako to teda je?

- Možno až 90 percent normálnej hmoty vo vesmíre – nehovoríme pritom o tmavej hmote – je vo forme medzigalaktického plynu. Tento plyn pozorujeme v kopách galaxií, teória nám však hovorila, že aj vo vláknach kozmickej pavučiny musí byť množstvo medzigalaktického plynu. Dokonca desaťkrát viac ako v galaxiách. A mne sa v roku 2008 ako prvému podarilo pozorovať ten horúci plyn v jednom z vláken kozmickej pavučiny.

- A na čom pracujete teraz?

- Bol by som rád, keby sa tento výskum posunul ďalej. Lenže to, čo sa mi vtedy podarilo, je na hranici toho, čo je možné pozorovať dnešnými prístrojmi. Existujú projekty družíc, ktoré by boli zamerané špeciálne na zmapovanie kozmickej pavučiny, a jedným z mojich vedeckých snov je prispieť k postaveniu takejto družice.

- Vy ste pri jednom takomto projekte boli. Podieľali ste sa na projekte japonskej družice Hitomi, ktorá nedávno nešťastne stroskotala.

- Hitomi nebola zameraná primárne na tento výskum. Podľa pôvodných plánov mala byť v roku 2020 až 2021 vypustená ďalšia družica zameraná špeciálne na mapovanie kozmickej pavučiny. Ale po tom, čo sa stalo s Hitomi, je budúcnosť nového projektu veľmi neistá.

- Ako dlho ste na družici Hitomi pracovali?

- Šesť rokov. S kolegami sme vynaložili obrovské úsilie na prípravu jej vedeckého programu. Do vesmíru vyštartovala Hitomi uprostred februára. V marci, keď sme z nej dostali prvé dáta, som šiel do Japonska, aby som sa podieľal na ich vyhodnocovaní. Bolo to úžasné. Spektrá boli tridsaťkrát lepšie ako čokoľvek, čo sme dovtedy videli – boli sme nadšení. Ale 26. marca sme s družicou stratili spojenie. Americké radary zaznamenali, že sa z nej oddelilo 11 kusov. Odvtedy sme sa s ňou nespojili. Bol som v tíme asi len siedmich ľudí, ktorí mali možnosť analyzovať tie prvé dáta. Napísali sme na základe toho článok, ktorý sme poslali do časopisu Nature.

- To je všetko, čo budete vedieť využiť?

- Čakali sme oveľa viac. Máme krásne dáta, takže istý prelom vo vede sa nám podarilo dosiahnuť, ale mohlo to byť lepšie. Družica mala fungovať ešte päť rokov. Pritom prvé dáta nám ukazujú, čo malo prísť neskôr. O to je to strašnejšie. Navyše toto bol už tretí pokus o štart takéhoto röntgenového spektrometra. Prvý sa konal v roku 2000. Vtedy vybuchla raketa pri štarte. Druhý bol v roku 2005. Po štarte vyprchalo do vesmíru hélium, ktoré malo ten prístroj chladiť, takže prístroj bol nepoužiteľný. Toto bol tretí pokus po šestnástich rokoch skúšania, a po mesiaci sme stratili celú družicu. Výskum vesmíru je ťažký proces. Človek sa musí vyrovnávať aj s takýmito vecami.

- To muselo byť pre vás veľké sklamanie.

- Bolo to naozaj strašné. Boli sme v Japonsku celý týždeň. Pracovali sme pätnásť hodín denne. Sedeli sme okolo jedného veľkého stola a analyzovali dáta. Pokrikovali sme po sebe výsledky. V

piatok sme potom mali v japonskej vesmírnej agentúre JAXA banket, na ktorý prišlo vedenie agentúry aj rôzni subkontraktori, aby sme oslávili výsledky. Hneď po oslave sme išli naspäť pracovať a japonskí profesori sa k nám chodili s obrovskou hrdosťou pozerieť na tie dáta. Bola tam neuveriteľná atmosféra. V živote som nič podobné nezažil. A len zhruba o nejakých 24 hodín neskôr sa s družicou nenadviazalo spojenie. Z obrovskej eufórie a radosti to bol obrovský pád.

- Čo ste videli v tých prvých dátach?

- Je veľmi zvláštne, že len asi desať percent hmoty vo vesmíre vytvorilo hviezdy a galaxie. Väčšina normálnej hmoty je vo forme veľmi riedkeho plynu medzi galaxiami. Prečo? V strede každej galaxie je super-masívna čierna diera, na ktorú dopadá hmota. Pri dopade sa uvoľňuje obrovské množstvo energie a z času na čas dochádza v blízkosti čiernej diery k výtryskom, ktoré bránia vytváraniu nových hviezd a zohrievajú plyn okolo galaxií. My sme teraz mohli po prvý raz priamo pozorovať interakciu tých výtryskov s okolitým plynom. Zdá sa, že práve výtrysky z okolia čiernych dier bránia tomu, aby plyn vychladol, zahusťoval sa a tvoril nové hviezdy. A jednou z úloh tejto družice bolo poodhalenie tohto procesu.

- Čo sa vlastne stalo? Už sa vie, prečo družica havarovala?

- Oficiálne bola deklarovaná za stratenú vo štvrtok 28. apríla. Haváriu spôsobili problémy s jej riadením. Bola to séria chýb inžinierov, ktorí ju postavili a boli zodpovední aj za priebeh operácie samotnej družice. Stalo sa to počas jej presmerovania na pozorovanie jednej čiernej diery. Počas tohto manévrovania stratila orientáciu. Zlyhal navigačný systém, takzvaný „star tracker“. Dostala mylné dáta o tom, že rotuje, a tak sa spustili zotrvačníky, aby túto rotáciu vyrovnali. Keď sa zotrvačníky už dlho točili na maximum, družica sa rozhodla automaticky uviesť do takzvaného bezpečného modu. Solárne panely sa nasmerujú na slnko, družica vypne všetky systémy a čaká na povely zo Zeme. Pri tom nasmerovaní na slnko družica použila raketové motory. Inžinieri však predtým poslali družici zlé dáta na nastavenie motorov a po ich zapnutí sa družica začala točiť tak rýchlo, že z nej odpadlo asi desať kusov vrátane solárnych panelov.

- Aké veľké škody to spôsobilo? Koľko takýto projekt stojí?

- Hitomi bol najväčší projekt röntgenovej astronómie za ostatných desať rokov. Podľa toho, ako Japonci počítajú cenu družíc, to stálo 270 miliónov dolárov. V Amerike, kde sa do ceny družice započítavajú aj platy všetkých ľudí z vesmírnej agentúry, ktorí sa na projekte podieľajú, by to však stálo asi miliardu dolárov.

- Čo bude nasledovať teraz?

- NASA má novú výzvu na vedeckú misiu. Budeme na ňu reagovať. Navrhujeme postaviť novú röntgenovú družicu, ktorá bude schopná robiť spektroskopiu s vysokým rozlíšením, akú sme chceli robiť s Hitomi, a budeme dúfať, že to prejde. Keby sa to podarilo, nová misia by sa mohla uskutočniť v roku 2021.

- Budete opäť pri tom?

- Áno, budem pri tom. V najbližších rokoch by som časť svojho času mal tráviť ako profesor na univerzite v Hirošime v rámci môjho druhého úväzku. Budem sa snažiť robiť všetko pre to, aby som pomohol pri tejto novej misii.

- Hovoríte, že plánujete druhý úväzok v Hirošime. Zostávate pracovať v Spojených štátoch alebo sa plánujete vrátiť do Európy?

- Na Stanforde som už osem rokov a mohol by som tu zostať aj dlhšie, ale moje ďalšie pôsobenie vidím tak, že sa vrátim do Európy. Mám v pláne založiť vedecký tím na výskum veľkoškálovej štruktúry vesmíru a vplyvu čiernych dier na vývoj galaxií.

- Bude to na Slovensku?

- Mám niekoľko pracovných ponúk. Jedna je z Masarykovej univerzity z Brna, ale aj z Budapešti. V Maďarsku mi ponúkli veľký grant, ktorý mi umožní pracovať a mať aj vlastnú výskumnú skupinu. Keby takéto podmienky existovali na Slovensku, tak sa vrátim na Slovensko, ale, žiaľ, na Slovensku také podmienky neexistujú.

- Ako vnímate súčasnú úroveň slovenskej vedy? Myslím teraz najmä z hľadiska podmienok.

- (dlhé ticho) Máme na Slovensku vynikajúcich ľudí, ale máme aj vynikajúcich ľudí, ktorí zo Slovenska odišli do zahraničia. Máme vynikajúcich študentov, ktorí sú silne motivovaní a majú obrovský potenciál. Ale zároveň si myslím, že ten úžasný potenciál pri súčasných podmienkach financovania aj organizácie vedy na Slovensku nie je využitý.

- Vy sám ste príkladom. V podstate hneď po skončení školy ste odišli do zahraničia. Podobne je na tom viac iných mladých vedcov. Odchádzajú zo Slovenska a mnohí sa ani neplánujú vrátiť späť. Čo si o tom myslíte?

- Situácia sa bude musieť napraviť, lebo čo sa podpory vedy týka, Slovensko je na tom najhoršie zo všetkých okolitých krajín. Pritom máme vynikajúcich mladých vedcov. Keby sa všetci títo mladí ľudia vrátili domov, ak by mali podmienky, aby sa vrátili domov, naša veda by bola niekde úplne inde.

- Hovorili ste, že pravdepodobne budete pôsobiť v budúcnosti v Maďarsku. Sú tam podmienky o toľko lepšie ako na Slovensku?

- Vo všeobecnosti možno ani nie. Neviem, koľko Maďari vynakladajú na vedu v pomere k HDP. Možno podobne ako na Slovensku. Nepoznám presné čísla. Ale rozbiehajú nový systém, ktorý funguje na súťažnej báze. Ponúkajú granty, o ktoré sa môžu uchádzať ľudia z celého sveta, vyberú tých najlepších ľudí a potom okolo tých ľudí vytvoria výskumné tímy a dajú im podmienky podobné podmienkam vo vyspelých západných krajinách. Je to dobrá cesta.

- Ako to funguje v Spojených štátoch, kde pôsobíte?

- Podmienky sú tu vynikajúce. Je to, samozrejme, veľmi súťaživé prostredie. Musíme žiadať o

granty, musíme dokázať, že to, čo plánujeme robiť, je dôležité a že práve náš výskum si zaslúži podporu. Môj výskum posledných osem rokov napríklad financuje NASA, hoci iba malé percento žiadostí o grant je úspešné. Ale granty tu sú, môžeme sa o ne uchádzať a ak ich získame, dostaneme peniaze na to, aby sme výskum robili na špičkovej úrovni. A keď máme výsledky, máme lepšiu šancu získať ďalšie granty. Takto to funguje. Súťaž je náročná, prejde jeden projekt z desiatich. Človek do toho musí dať to najlepšie. Musíte si dobre zvážiť, aký vplyv na vedu bude projekt mať. Človek musí byť vedecky kreatívny. Musí mať originálne nápady, inak nedostane peniaze na ďalší výskum.

- Ešte jedno slovenské špecifikum: volá sa verejné obstarávanie. Vedci u nás musia každú položku zdôvodniť viacerými ponukami, často sa boria s neuveriteľnou byrokraciou. Ako to funguje u vás?

- Ja na svoj každodenný výskum potrebujem počítač a veľa cestujem. S počítačom to napríklad funguje tak, že si vyberiem, aký presne potrebujem, urobím „print screen“, pošlem to administrátorke alebo administrátorovi a o pár dní nato mám počítač v kancelárii. Takisto keď niekam cestujem. Po návrate vytlačím elektronickú letenku, účty za hotel a o týždeň či dva mám peniaze na účte. Letenky si kúpim sám, hotel si rezervujem sám, žiadne „cestáky“, žiadne zbytočné papierenie. Všetko to za nás urobia naši administrátori.

- Povedzte mi ako úplnému laikovi: aký význam má skúmanie toho, čo skúmate?

- Človek je tvor zvedavý a je úplne prirodzené, že chceme rozumieť svetu okolo nás. Práve v tom vidím význam, že sa dozvedáme viac o svete, do ktorého sme sa narodili. To je to, čo motivuje mňa a mojich kolegov. Ak sa však pýtate na praktický význam nášho výskumu, musím povedať, že vďaka výskumu čiernych dier sa ako ľudstvo mať lepšie asi nebudeme. Ale na to, aby sme mohli skúmať vzdialené galaxie a čierne diery, potrebujeme špičkové detektory. A práve vývoj špičkových detektorov, družíc, ďalekohľadov a metód analýzy dát už praktické využitie má. Ako röntgenoví astronómovia vymýšľame algoritmy na detekciu zdrojov röntgenového žiarenia z vesmíru. A napríklad jeden z takýchto algoritmov nakoniec našiel uplatnenie aj pri detekcii rakovinových buniek. Takže sú tu aj praktické uplatnenia nášho výskumu, ale rozhodne nie sú tým hlavným motivujúcim faktorom, prečo to robíme.

- Pred časom ste na vašom facebookovom profile reagovali na článok, ktorý popisoval spor medzi akademikmi zo Slovenskej akadémie vied a Slovenskou organizáciou pre vesmírne aktivity.

- Veľmi ma teší, že na Slovensku je množstvo ľudí, ktorí sa snažia skúmať vesmír. Robí mi veľkú radosť, keď to vidím a keď sa s nimi rozprávam. Sú to napríklad aj ľudia, ktorí založili Slovenskú organizáciu pre vesmírne aktivity (SOSA). Postavili prvú slovenskú družicu skCUBE, ktorá v lete poletí do vesmíru. Ja sa pokúsim ísť sa na ten štart pozrieť, lebo to bude štartovať neďaleko, na juh od Stanfordu. Postaviť CubeSat – nie tak, že si človek nakúpi súčiastky z CubeSat shopu, ale naozaj vyrobiť všetky integrované obvody a urobiť to úplne od začiatku bez akýchkoľvek predošlých skúseností – je čosi úžasné. Zároveň sa tým vytvára aj know-how na Slovensku, lebo CubeSaty sú podľa mňa budúcnosť. Na druhej strane ma však zarmucuje, keď niekto zo Slovenskej akadémie vied útočí na SOSA a označuje ich za diletantov. Treba vedieť, že väčšina členov SO-

SA nie sú vedci. Sú to nadšenci pre vedu, ale ide im o to isté, o čo ide aj akademikom – a to je výskum vesmíru. Oni to robia preto, že majú výskum radi a chcú v slovenskej spoločnosti výskum vesmíru popularizovať a propagovať. Myslím si, že SOSA a akadémia vied by mali byť spojenci, pretože im ide o to isté. Zaskočilo ma, keď som videl, ako sa o SOSA vyjadroval riaditeľ astronomického ústavu, ktorého poznám a ku ktorému prechovávam veľký rešpekt. Bol to môj učiteľ na vysokej škole. Aj preto som bol smutný, že sa vyjadril tak, ako sa vyjadril. Naozaj dúfam, že akadémia vied a SOSA k sebe nájdu cestu a v budúcnosti budú schopní spolupracovať.

Laco Kerekeš, Denník N

Astrofyzik Norbert Werner (1981) pochádza z Rožňavy, vyštudoval fyziku, astronómiu a astrofyziku na Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. V doktorandskom štúdiu pokračoval na Utrechtskej univerzite a v Holandskom ústave pre výskum vesmíru – SRON. Pôsobil tiež na Ústave Maxa Plancka pre astrofyziku v Mníchove. V roku 2008 získal grant NASA, ktorý sa každoročne podarí získať len piatim zo sto uchádzačov. Odvtedy pôsobí v Ústave časticovej astrofyziky a kozmológie (KIPAC) Stanfordovej univerzity v Kalifornii v USA. Je členom vedeckého tímu, ktorý pripravoval misiu japonsko-americkej družice Hitomi (ASTRO-H). Podieľal sa na objavoch horúceho plynu a tmavej hmoty vo vláknoch spájajúcich kopy galaxií. Je autorom 68 recenzovaných článkov (vyše 2000 citácií).

Čína zprovoznila najväčší teleskop sveta. Boží oko

Čína uvedla do provozu najväčší teleskop na svete, ktorý bude sloužiť k výzkumu vesmíru. Obrovské zariadenie s talířovou anténou o priemere 500 metrov bolo vybudované během pěti let v

provincii Kuej-čou na juhozápadě země a vyžádalo si náklady asi 180 milionů dolarů (4,3 miliardy Kč). Při instalaci muselo být podle serveru NPR přesídleno zhruba osm tisíc lidí, aby se zachoval potřebný rádiový klid ve zhruba pětikilometrovém okruhu.

Reflektor parabolické antény teleskopu se skládá ze 4 450 panelů trojúhelníkového tvaru, kvůli němuž se jim přezdívá „boží oko“. Teleskop má průměr 500 metrov a je tak o 195 metrov širší než druhý největší dalekohled svého druhu Arecibo Observatory v Puerto Rico.

Teleskop FAST (zkratka anglického názvu Five-hundred-meter Aperture Spherical Telescope), který začal pracovat, bude podle číns-

kých astronomů sledovat pulsary, pátrat po gravitačních vlnách, zjišťovat rádiové emise z hvězd a galaxií a může také registrovat signály, jež by mohly pocházet od mimozemského inteligentního života. Očekává se, že objeví tisíce nových galaxií.

*Největší teleskop na světě FAST
po dokončení.*

„Základním cílem teleskopu FAST je odhalovat zákonitosti vývoje vesmíru,“ uvedl v čínské veřejno-právní televizi CCTV vědec Čchien Lej z Národní astronomické observatoře Čínské akademie věd.

„Teoreticky vzato, jestliže někde ve vesmíru je nějaká civilizace, pak by rádiové signály, které vysílá,

byly podobné signálům, jež bychom přijímali, kdyby se k nám blížil pulsar,“ řekl dále vědec, jehož citovala agentura AP.

Během nedávného testu zaznamenal teleskop rádiové signály z galaxie vzdálené 1 351 světelných let od Země, uvedla CCTV. Agentura Nová Čína informovala, že teleskop FAST je dvakrát citlivější než teleskop Arecibo v Portoriku, který má průměr 305 metrů a z něhož bylo v roce 1974 odesláno první rádiové poselství lidstva do vesmíru.

ČTK, vse

Superpočítače mají nové vysvetlenie Tunguskej katastrofy

Rozsiahle zničenie lesa v Tunguske na Sibíri pred storočím mohlo byť podľa simulácií superpočítačov zo Sandia National Laboratories v USA spôsobené výbuchom asteroidu veľkého len zlomok toho, čo v minulosti odhadovali vedci.

„Asteroid, ktorý spôsobil rozsiahle škody bol oveľa menší ako sme predpokladali,“ hovorí hlavný vyšetrovateľ spoločnosti Sandia Mark Moslough o udalosti, ktorá sa stala 30.6.1908. „To, že takúto škodu dokáže spôsobiť aj malý objekt, je znamením, že sa musíme zaujímať aj o malé asteroidy.

Ani vďaka ich menším rozmerom nie sú podobné kolízia nepravdepodobné, ako sme si mysleli.“ Pretože malé asteroidy sa k Zemi približujú častejšie ako veľké, hovorí: „Mali by sme sa viac snažiť získať informácie aj o malých asteroidoch.“ Nová simulácia, ktorej výsledky sa veľmi približujú k známym faktom katastrofy ako predhádzať modely, ukázala, že stred hmoty asteroidu, ktorý vybuchne nad povrchom sa blíži k povrchu rýchlosťou väčšou než rýchlosť zvuku. Získava formu horúceho prúdu šíriacich sa plynov nazývaného „ohnivá guľa“ alebo bolid. To

spôsobuje silnejšie vlny výbuchu a pulzy termálnej radiácie na povrchu, ktoré sú limitované výškou, v ktorej začal výbuch. „Naše chápanie bolo zjednodušené,“ tvrdí Boslough. „Už nemusíme robiť zjednodušené závery, pretože súčasné počítače nám dovoľujú simulovať celú situáciu s vysokým rozlíšením a v priestore. Všetko je jasnejšie ak sa na udalosti pozriete s modernými a presnejšími nástrojmi.“

Nová interpretácia tiež počíta s faktom, že prúdenie vetra bolo zosilňované za okrajovou líniou, kde padali stromy a že les nebol podľa lesníkov v čase výbuchu zdravý. Predchádzajúce vedecké odhady teda zveličovali veľkosť devastácie, pretože nezhrňali topografické a ekologické faktory. „Poškodenie krajiny bolo v skutočnosti menšie ako predpovedali odhady,“ tvrdí Boslough. „Spôsobil ho ale oveľa menší asteroid. Nie je to však dôvod na radosť. Vo vesmíre je oveľa viac malých asteroidov ako tých veľkých.“ Boslough a kolegovia sa stali slávnymi pred viac ako desaťročím, keď presne predpovedali, že ohnivá guľa, ktorá vznikla kolíziou kométy Shoemaker-Levy 9 s Jupiterom sa bude dať pozorovať zo Zeme. Simulácie ukazujú, že hmota prichádzajúceho asteroidu je stláčaná narastajúcim odporom atmosféry našej planéty. Čím preniká hlbšie, tým je atmosféra odolnejšia a tento múr spôsobí explóziu, ktorá predchádza šíreniu horúceho plynu.

Vďaka energii, ktorá sprevádza pád ohnivej gule si vedci mysleli, že katastrofu spôsobil výbuch hmoty s hmotnosťou 10 až 20 megaton. Ukázalo sa, že asteroid mal skôr hmotnosť 3 až 5 megaton. Fyzická veľkosť asteroidu podľa Boslougha závisí na rýchlosti a tom, či mal asteroid póry alebo nie, či bol ľadový alebo neobsahoval vodu a od iných charakteristík materiálu. Vedci dnes dokážu pomocou najnovších prístrojov vypočítať následky dopadu asteroidu akejkoľvek veľkosti na ktorékoľvek miesto na Zemi.

Science Daily

Z činnosti spolku

Vzpomínka na jedno srpnové ráno

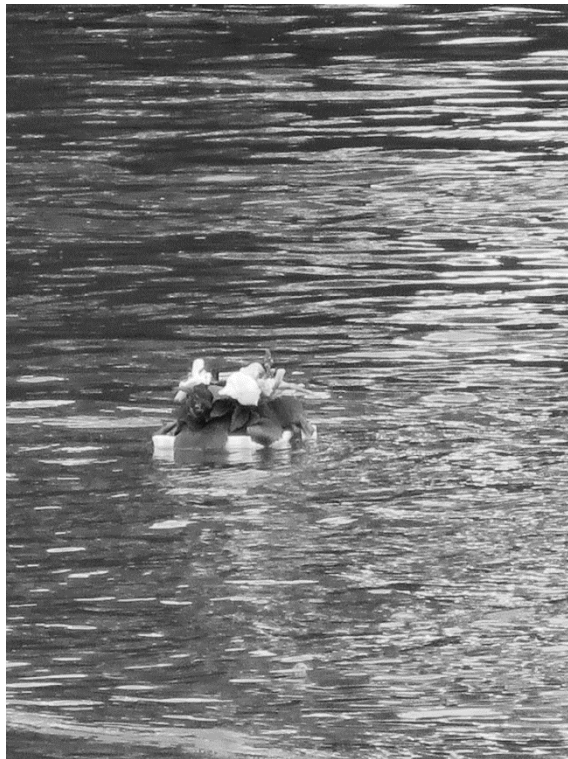
Bylo to 21. srpna. Letní nedělní ráno, obloha šedá mraky, cesta mokrá po dešti. Přesto balíme fídlátka a vyrážíme k setkání s luzernskými sokoly u řeky Reuss. Bude tam vůbec někdo?

Jsou tam, už připravují ohniště a vybalují různé pochoutky. Děti se vrhají se sekyrkou a jiným nebezpečným náradím na hromadu dřeva, dospělí se vítají zvonivým přitlukáváním, psi se vítají hlasitým štěkotem (ale ti musí hned potom na vodítko, jsme přece v chráněné přírodní oblasti).

V klidném zákoutí loučky je umístěno malé

aranžmá s květinami ověncenou hořící svíčkou a s fotografiemi ze života nedávno zemřelého bývalého starosty Sokola Luzern a župy, Jirky Jordána.

Sluníčko prokouklo, přidávají se k nám další účastníci.

Luzernské sestry odcházejí s aranžmá proti proudu, spouštějí ho na vodu a několik otužilých ho při jeho pomalé plavbě také kus ve vodě doprovází (**viz druhý snímek**). Když aranžmá mizí za mostem, máváme mu na rozloučenou a každý chvíli zůstává s tichou vzpomínkou na Jirku, jak ho on, jak ho ona znala.

Po návratu k ohništi je čas začít opékat, aby rošt byl prázdný, než se připlaví posádky lodiček.

Na tábořišti se během tohoto dne sešlo nebo vystřídalo: 18 dospělých / 7 dětí / 4 psi / 3 lodě / 1 kolo.

Jen jednou na nás svatý Petr udělal bu-bu a spustil pár kapek, než jsme ale stačili zajít k autům pro pláštěnky, už zas se na nás smálo sluníčko – prostě perfektní neděle na a u Reussu.

Bylo to 21. srpna 2016. Uvažuji, proč se nikdo nezmínil o tom srpnovém ránu před čtyřiceti osmi lety, které je pro většinu z nás důvodem, proč jsme vlastně tady.

Rozhlížím se. Z tehdejších dospělých už tu není nikdo, tehdejší děti jsou zaměstnány vlastními dětmi nebo dokonce vnoučaty. Pro ty dnešní školáky je rok 1968 asi tak daleko, jako třicetiletá válka. To znamená v dějepise nabíjet pár letopočtů a pár jmen, po písemce je zapomenout a jede se dál. Někde je možná ještě nějaká babička, která povídá dobrodružné příběhy o okupaci a útěku nebo o fízlech, policii a vězeních, zajímavé historky, které se třeba podaří uplatnit mezi kamarády, ale koho to ještě dnes upoutá déle, než až se objeví nový pokémon?

My, potomci uprchlíků roku 1968, můžeme se sice snažit, tehdejší dějiny mladším generacím připomínat, ale nemůžeme očekávat, že budou mít pro dnešní mladé, kteří žijí se svými jinými starostmi a jinými příběhy dnešních uprchlíků, stejnou váhu a hodnotu, jakou měly pro nás.

Budeme vzpomínat na rok 1968 za dva roky? A jak?

Helena Springinsfeld, Sokol Winterthur

Snímky (včetně barevného na 2. straně obálky /resp. zde, v internetové verzi, na konci):

Hynek Tauscher

Vzpomínáme

Klaus Baumgartner a bernská stopa na severní Moravě

Tento článek jsme už jednou zveřejnili. Bylo to krátce poté, co v noci na 10. prosince 2015 zemřel po dlouhé nemoci někdejší primátor Bernu Klaus Baumgartner. Připomeňme si téměř po roce ještě jednou jeho důležitou a záslužnou roli ve vztazích k české komunitě ve Švýcarsku, jakož i zásluhy na rozvoji Jeseníků na severní Moravě. Zaslouží si to.

Rok 1989 znamenal v tehdejším Československu nejen zásadní změnu politických poměrů v zemi, ale i proměnu přístupu ke správě a řízení společnosti na všech úrovních. V regionální politice se hledaly cesty, jak přivést občany k participaci na rozvoji svého území. Jedním z prvních, ne-li zcela prvním úspěšným pokusem, byl regionální rozvojový koncept Jeseníky 2010 na severní Moravě.

Díky krajanům žijícím ve Švýcarsku se podařilo získat podporu tomuto projektu zejména v kantonu a městě Bernu. Nebyla to však jen podpora hmotná a finanční, ale i podpora morální, kterou svými dvěma návštěvami v Jeseníku, lemujícími začátek a dokončení projektu, podpořil úsilí všech zúčastněných tehdejší primátor Bernu **Dr. Klaus Baumgartner (na snímku uprostřed)**.

Jeho návštěva v roce 1994 znamenala velké povzbuzení v obtížné etapě změny myšlení a přístupu občanů ke svému regionu a návštěva v roce 2005 pak mohla zhodnotit výsledky desetileté práce, završené vytvořením strukturovaného dokumentu s popisem všech kroků a rozhodnutí, kterých bylo třeba v průběhu let učinit.

Dokument „**Regionální rozvojový koncept Jeseníky 2010**“ se stal dokonce **studijním materiálem pro odborné vysoké školy, zabývající se regionálním rozvojem**.

Tak i po letech je v regionu znát bernská stopa nejen v konkrétních rozvojových výsledcích projektu, ale i ve vzpomínkách účastníků tehdejšího dění na osobní angažovanost primátora Bernu Klause Baumgartnera, jehož si v souvislosti s jeho úmrtím s vděkem připomínáme.

Čest jeho památce.

Dr. Georg Dobrovolný, ředitel
Fórum Ost-West
Foto Lukáš Němčík

Zajímavosti

Pri prognóze sedliacky rozum radšej nepoužívajte

Desať miliardová populácia zaplaví svet. Zvládneme ten nápor?

Desať miliárd ľudí. Takúto populáciu by mala zvládnuť Zem v roku 2060. S touto prognózou prišiel v septembri Štatistický úrad Európskej únie v analýze s názvom „EÚ vo svete“.

Dnes je na svete 7,4 miliardy ľudí. Už v roku 2030 bude na svete 8,4 až 8,6 miliardy ľudí, v roku 2050 nás tu bude od 9,4 miliardy do 10 miliárd a v roku 2100 bude na Zemi žiť až okolo 12,5 miliardy ľudí, píše sa aj v správe OSN o Perspektívach svetovej populácie. OSN ju zverejnila vlani.

Otázkou je, či svet dokáže užiť také množstvo ľudí.

„Ja som sa narodil v roku 1961, keď na svete žili asi tri miliardy ľudí. Teraz ich žije na svete asi sedem miliárd, čo je viac ako dvojnásobok, a svet nijako neschudobnel, práve naopak,“ argumentuje prognostik SAV Vladimír Baláž, prečo by to nemusel byť zásadný problém.

Čo bude vzácnym zdrojom v budúcnosti?

„Paradoxne, vzácnym zdrojom budú mladí kreatívni ľudia, ktorých bude čoraz menej. Európa bude mať veľký problém týchto ľudí nahradiť, v čom čiastočne môže pomôcť migrácia. Je však pochopiteľné, že za migráciou musí nasledovať aj integrácia, na čo Európa vôbec nie je pripravená,“ myslí si Baláž.

Afrika: továreň na mladých ľudí

Správa OSN naznačuje, že v nasledujúcich 35 rokoch pribudne viac ako polovica svetovej populácie hlavne v Afrike. Počet obyvateľov v 28 krajinách čierneho kontinentu sa má zdvojnásobiť. Nigéria by mala byť do roku 2050 tretou najľudnatejšou krajinou sveta. Bude v nej žiť viac obyvateľov, než v USA.

Populačný prírastok tak bude rozdelený nerovnomerne. Prakticky celý ho zabezpečí Afrika, ktorá ako jediný kontinent bude mať prebytky mladého produktívneho obyvateľstva.

Európska únia si však už v súčasnosti nedokáže poradiť s prílevom ľudí z Afriky, Blízkeho východu a Ázie. V posledných mesiacoch čelí migračnej kríze a zatiaľ ju nedokázala vyriešiť. A to na európsky kontinent prišlo len okolo jedného milióna utečencov.

Ak však Európa nebude schopná prijať v budúcnosti ďalšie "prebytky" ľudí z iných kontinentov, bude mať problém.

„Je otázne, či ďalšie kontinenty – vrátane európskeho – budú schopné tieto prebytky prijať, integrovať a podporiť svoj ďalší rozvoj. Ak nebudú, čaká nás vymieranie, tak ako v Japonsku, kde

každoročne zomrie o 300-tisíc ľudí viac, než sa narodí,“ vysvetľuje ekonóm **Vladimír Baláž** a dodáva: „Migrácia z afrických krajín je príležitosťou. Je to logické, rezervoár chýbajúcich ľudí by sa mal doplniť z krajín, kde sa ich narodilo viac.“

Jednou z najľudnatejších krajín sveta bude aj India. (Foto: A. M. Ahad)

Afrika: továreň na mladých ľudí

Správa OSN naznačuje, že v nasledujúcich 35 rokoch pribudne viac ako polovica svetovej populácie hlavne v Afrike. Počet obyvateľov v 28 krajinách čierneho kontinentu sa má zdvojnásobiť. Nigéria by mala byť do roku 2050 treťou najľudnatejšou krajinou sveta. Bude v nej žiť viac obyvateľov, než v USA.

Populačný prírastok tak bude rozdelený nerovnomerne. Prakticky celý ho zabezpečí Afrika, ktorá ako jediný kontinent bude mať prebytky mladého produktívneho obyvateľstva.

Európska únia si však už v súčasnosti nedokáže poradiť s prílevom ľudí z Afriky, Blízkeho východu a Ázie. V posledných mesiacoch čelí migračnej kríze a zatiaľ ju nedokázala vyriešiť. A to na európsky kontinent prišlo len okolo jedného milióna utečencov.

Ak však Európa nebude schopná prijať v budúcnosti ďalšie "prebytky" ľudí z iných kontinentov, bude mať problém.

„Je otázne, či ďalšie kontinenty – vrátane európskeho – budú schopné tieto prebytky prijať, integrovať a podporiť svoj ďalší rozvoj. Ak nebudú, čaká nás vymieranie, tak ako v Japonsku, kde každoročne zomrie o 300tisíc ľudí viac, než sa narodí,“ vysvetľuje **ekonóm Vladimír Baláž** a dodáva: „Migrácia z afrických krajín je príležitosťou. Je to logické, rezervoár chýbajúcich ľudí by sa mal doplniť z krajín, kde sa ich narodilo viac.“

Máme dosť pôdy, aby nás uživila?

Faktom však je aj to, že sme svedkami toho, že v posledných rokoch akosi ubúda z pôdy, ktorú poľnohospodári na celom svete obrábajú. A to aj napriek tomu, že ľudí na svete neustále pribúda. Inzercia

„Vo vyspelých krajinách vrcholila rozloha ornej pôdy niekedy okolo roku 1960. Následne rozloha tejto pôdy stagnovala a od polovice osemdesiatych rokov minulého storočia postupne klesá,“ uvádza posledná správa o poľnohospodárstve z roku 2012 Organizácie pre výživu a poľnohospodárstvo, ktorá spadá pod OSN.

Odborníci však upriamujú pozornosť aj na intenzifikáciu pestovania, keď na rovnakej ploche poľnohospodár vypestuje oveľa viac plodín. Práve tento trend kompenzuje klesajúcu rozlohu ornej pôdy vo svete.

Voda a pôda sa týkajú nás všetkých. Ilustračné foto: Tsvangirayi Mukwazhi/SITA

Okrem pôdy tiež klesá aj množstvo farmárov, ktorých nahrádza efektívna technika.

Ekologická ekonómka z Katedry environmentálnych štúdií z Masarykovej univerzity v Brne Naďežda Johanisová v tomto kontexte poukazuje aj na to, že hoci je v súčasnosti potravín dostatok, na svete žije miliarda ľudí, ktorí aj tak trpia hladom, pretože nemajú peniaze alebo pôdu na pestovanie.

„Navyše množstvo jedla vyhadzujú aj supermarkety kvôli legislatíve. Rovnako sa jedlo ničí aj pri samotnom zbere a spracúvaní,“ dopĺňa Johanisová.

Aj v dôsledku týchto faktorov si Johanisová nemyslí, že by rastúca populácia bola nutne príčinou hladu.

Bude voda nad zlato?

Bude však pre takú veľkú populáciu dostatok vody?

Medzinárodný panel pre klimatické zmeny avizoval, že čoraz častejšie bude dochádzať k súťaženiu medzi národmi o tento zdroj.

Navyše sa predpokladá, že klimatické zmeny znížia aj kvalitu pitnej vody.

Jean Chrétien, bývalý kanadský premiér, povedal, že svet čelí nedostatku vody a tento problém sa dotkne všetkých krajín.

„Budúci politický dosah na nedostatok vody môže byť zničujúci. Používanie vody tak, ako sme na to boli doposiaľ zvyknutí, nie je pre ľudstvo udržateľné,“ povedal Chrétien.

Johanisová vidí ako prevenciu ochrany planéty aj pre ďalšie generácie znižovanie ekologickej stopy.

„To znamená, že by ľudia nemali zbytočne plytvať vodou, mali by menej lietat', jazdiť autami, mali by si pestovať vlastné potraviny, nemali by zbytočne užívať antibiotiká a tak ďalej,“ uviedla ekologická ekonómka na záver.

Mýlili sme sa doteraz v katastrofických scenároch? Prečo?

Predstavte si, že je rok 1880, žijete v Rakúsko-Uhorsku a ako ekonóm prognózuje vývoj v doprave. Za predpokladu nulového technologického pokroku by vaša predpoveď avizovala, že dnešné mestá by už dávno boli pochované pod nánosom konského trusu.

Práve takúto dopravnú situáciu avizoval rakúsky ekonóm Ludwig von Mises. Jeho predpoveď je skvelým príkladom toho, aké absurdné je prognózovať vyčerpatelnosť zdrojov, ak ignorujeme ľudské poznanie a rozvoj nových technológií.

Mises nebol jediný ekonóm, ktorého pomýlil sedliacky rozum. Skeptickí boli vo svojich prognózach aj Thomas Malthus, David Ricardo či Harold Hotelling.

Všetci spomenutí ekonómovia sa nazdávali, že obmedzenie prírodných zdrojov je v očividnom konflikte so zväčšujúcim sa dopytom po nich. Táto situácia mala podľa nich nutne vyústiť do ekonomického kolapsu, keď dôjde k zníženiu životnej úrovne celého ľudstva, k vyčerpaniu daného zdroja alebo k zdraženiu ohrozených prírodných zdrojov.

Opustite sedliacky rozum

Od čias Malthusa či Ricarda moderní ekonómovia pochopili, kde je problém, a vo svojom poznaní značne pokročili. Avšak vo verejnej diskusii aj dnes často zaznievajú katastrofické vízie pôvodných teórií.

Český ekonóm **Mojmír Hampl** z Českej konsolidačnej agentúry publikoval v roku 2004 odborný text o tom, prečo sú prírodné zdroje nevyčerateľné. Hampl poukazuje na to, že na zdroje sa treba pozerat úplne z inej perspektívy a je nutné opustiť sedliacky rozum, ktorý klame.

Hampl ozrejmuje, že existujú tri dôvody, prečo sa v prognózovaní budúcnosti mylíme.

Tri omyly

Prvý dôvod: nesprávna definícia prírodných zdrojov

Súčasná predpovede o tom, kedy sa aký zdroj vyčerpá, sú postavené len na preverených zásobách, ktoré sú ako jediné štatisticky zmapované. Avšak preverené rezervy sú len tie, ktoré ľudstvo pozná. „A ľudia poznajú len tie, ktoré malo zmysel hľadať. Preto je nesprávne pliesť si preverené zásoby s celkovými zásobami zdroja. Nikto nie je schopný povedať, aké sú celkové zásoby akéhokoľvek zdroja,“ píše Hampl.

Druhý dôvod: podceňovanie ľudského poznania

Mnoho skeptikov často neberie do úvahy rast ľudského poznania a technologický pokrok. Napríklad obmedzenosť zemskej plochy ľudstvo prekonáva stavaním do výšky alebo hĺbky. „Každá podzemná garáž je reakciou na obmedzenosť plochy zeme. Podobne to platí aj pri poľnohospodárskej pôde, keď vďaka technologicky náročnejšiemu využívaniu pôdy dopestujeme viac na rovnakej ploche,“ vysvetľuje Hampl.

Vo vzduchu však zostáva visieť otáznik nad tým, či sa samotný rast ľudského poznania niekedy vyčerpá. „Pre poznanie je však charakteristické, že je samo osebe nevyčerateľným zdrojom,“ dodáva Hampl.

Tretí dôvod: nepochopenie povahy a podstaty prírodných zdrojov

Prírodné zdroje sú samy osebe bezcenné. „Stačí si uvedomiť, že ropa bola ešte na začiatku 19. storočia len bezvýznamnou čiernou tekutinou bez akejkoľvek ceny. Až ľudské poznanie z nej urobilo zdroj,“ objasňuje Hample.

„Pre človeka nie je dôležitý zdroj ako taký, ale úžitok, ktorý mu prináša“, dodáva Hample.

Annamária Ondrejková, SME-ekonomika

Zdraví

Břicho je epicentrem našich emocií, lze jej považovať za druhý mozek

Břicho väčšina z nás považuje za najproblematickejšiu partiu, jak z pohľadu fyzickej krásy, tak zdravia. Ne náhodou tak práve táto oblasť nášeho tela priťahuje stále väčšiu pozornosť vedcov z celého sveta, ktorí sa snažia ji rozklíčovať. Na svet tak prichádza stále více informácií o propojenosti břicha s naší psychikou a myslí.

*Devadesát procent hormonu štěstí serotoninu je produkováno ve střevech a je zde také ukládáno.
FOTO: Profimedia.cz*

Kdo nikdy neměl sevřený žaludek, když měl mluvit na veřejnosti? Neříká se snad, že musíme "strávit" špatnou zvěst? Už v roce 2003 profesor na Sherbrookeské univerzitě v kanadském Québecu Ghislain Devroede spojoval zažívací problémy s psychogenealogií.

Ve své esejí nazvané *Co říkají problémy s břichem* o naší minulosti sonduje naše útroby a nabízí integrovanou vizi břicha, spočívající na vzájemném působení psychiky a prožitků pacienta.

V čínské a indické mytologii je břicho považováno za sídlo duše. Také se tam rodí nový život. Dnešní společnost ale spíš vnímá břicho jako svou nedokonalost a zdroj komplexů.

Podle studie institutu Ipsos z roku 2011 například břicho nemá ráda polovina Francouzů. Tato neláska je mnohem výraznější než v případě jiných částí těla. Na druhém místě jsou stehna a paže, které nemiluje 18 procent Francouzů, pak hrudník, prsa a nohy, které nemá rádo 16 procent. Do konce 66 procent osob dospělo k závěru, že když je člověku dobře v břiše, je mu dobře i v mysli. Jak to vysvětlit?

„Břicho je spodkem těla, částí, která je spojena s naší živočišností a reprodukcí. Je to jakési místo znehodnocování, především v materialistické společnosti, jež považuje tělo za firmu, kterou je třeba řídit a která se musí podrobit naší vůli,“ říká sociolog David Le Breton.

Nový vědní obor

Na základě zjištění propojenosti břicha s naší psychikou a myslí vznikl i nový vědní obor tzv. neurogastroenterologie. Jejím průkopníkem je profesor Michael Gehrson, šéf oddělení anatomie a buněčné biologie na Kolumbijské univerzitě v New Yorku. Podle jeho teze má nervový systém našeho trávicího ústrojí jakousi mozkovou aktivitu a inteligenci, které jsou mu vlastní. Odtud pochází jeho přezdívka "druhý mozek".

Gehrson prokázal, že 90 procent hormonu štěstí serotoninu je produkováno ve střevech a je zde také ukládáno. „Střevní mozek pociťuje, zpracovává a vstřebává emoce a problémy vytvářené jeho velkým bratrem a navíc registruje emocionální ohlas významných událostí v našich vnitřnostech,“ píše Irina Matveiková, expertka na rodinné lékařství, endokrinologii a poruchy příjmu potravy.

„Střevní mozek je místem, odkud pramení strach, úzkost a fobie, ale rodí se tu také intuice, pochopení, předtuchy i obsese,“ dodává. Lépe je snažit se břichu naslouchat, než je kontrolovat.

„Žijeme ve společnosti, která dává přednost mozkové aktivitě. Rozhodně nejde o to popírat ji, ale spíše ji vyvažovat tím, že necháme energii cirkulovat v břiše,“ uvádí expert na japonské masáže Thibault Marlin pracující pro značku Lancôme. Mezi jeho klienty jsou především šéfové podniků, právníci a psychologové, lidé pracující "hlavou", kteří chtějí plně pociťt své emoce. K tomu je vhodná hypnóza, masáže, cvičení, meditace, akupunktura a... zdravá výživa.

ČTK

Německá studie:

Každá čtvrtá potravina pochází z nemocného zvířete

Zanícená vemena krav, polámané kosti nosnic a zničené klouby vepřů. Podle studie spotřebitelské organizace Foodwatch pochází každý čtvrtý zvířecí produkt v Německu z nemocného hospodářského zvířete. Na pultech obchodů se pak objevují jako zcela nezávadné potraviny.

Organizace Foodwatch vyhodnotila výsledky řady vědeckých studií zabývajících se zdravotním stavem hospodářských zvířat a přepočítala je na množství potravy, kterou produkují. Podle organizace tak každý desátý litr mléka pochází ze zaníceného vemene. Čtyři z pěti vajec snesly slepice s polámanými kostmi a každé druhé prase trpí při dodávce na jatka nemocí, způsobenou nevhodným chovem.

Krávy nejčastěji kulhají, trpí poruchami metabolismu i plodnosti a záněty vemene.

„Pokud se bavíme o chovu hospodářských zvířat, řeší se většinou jen formální kritéria jako je množství prostoru pro jedno zvíře nebo vybavení stájí. To je ale málo. Většinou se zamlčuje, že většina zvířat trpí vážnými zdravotními problémy,“ uvedl Matthias Wolfschmidt z Foodwatch, který měl vyhodnocení na starost.

Krávy nejčastěji kulhají, trpí poruchami metabolismu a plodnosti a záněty vemene. U prasat to je stejně jako u drůbeže chronické onemocnění kloubů. Slepice navíc často trpí zlomeninami, záněty vejcovodu či různými parazity. Podle spotřebitelské organizace přitom neexistují zásadní rozdíly mezi ekologickými a konvenčními chovy a roli nehraje ani jejich velikost. Zdraví zvířat ovlivňuje pouze přístup konkrétního chovatele.

Nemocné orgány se vyhodí, maso využije

Produkty takových zvířat jsou pak podle Foodwatch z veterinárního hlediska považovány za bezpečné. Nakažená zvířata, která aktuálně trpí nějakou nemocí, sice nesměřují na jatka, jinak je

tomu ale například u krav, které prodělaly zánět plic nebo zánět jater v minulosti. „Tyto orgány se vyhodí, maso se však využije,“ řekl deníku taz Wolfschmidt.

Spolkový svaz veterinárních lékařů však některé závěry studie zpochybnil. Podle předsedy Siegfrieda Modera není například možné, aby se do oběhu dostalo mléko ze zanícených vemen. „To je prostě zakázáno,“ vyloučil Moder. Expertka na ekologické zemědělství Ute Knierimová z univerzity v Kasselu zase upozornila, že především kvalita života prasat v biochovech je výrazně vyšší než u konvenčních zemědělců.

I ona ovšem potvrdila, že co se týká výskytu nemocí není mezi ekologickým a běžným zemědělstvím velký rozdíl. Výtky vůči závěrům Foodwatch se pak neobjevily u zdravotních problémů zvířat, jakými jsou právě zmiňované zlomeniny či onemocnění kloubů, které na zdraví člověka nemohou mít vliv.

Jan Brož

Pražská zoologická zahrada slaví 85 let

Zoologická zahrada hlavního města Prahy byla otevřena před 85 lety, 28. září 1931, v dolní části pražské Troje. U jejího zrodu stál vynikající zoolog a překladatel Brehmova Života zvířat profesor Jiří Janda.

První pokus o založení zoologické zahrady v české metropoli se datuje k 11. únoru 1881, kdy Prager Tagblatt otiskl otevřený dopis hraběte Mořice Sweerts-Sporcka, v němž vybízel k založení zoo na památku chystaného sňatku korunního prince Rudolfa. Nicméně tato bohubilá myšlenka upadla v zapomnění stejně jako iniciativa národopisce Vojty Náprstka. Světlou výjimku představovala činnost Spolku pro zoologickou zahradu v Praze, založeného v roce 1891 JUDr. V. Novákem.

Roku 1904 se o založení zoo snažil cestovatel Jiří Němec a výše zmíněný středoškolský profesor Jiří Janda, jehož jméno nese voliéra. Právě jeho pověřil přípravou vybudování zoo pražský primátor dr. Groš. První světová válka však tyto plány opět odsunula, a navíc chyběly vhodné pozemky

(původně se uvažovalo o umístění zoo na ostrově Štvanici). V roce 1922 velkostatkář Alois Svoboda daroval státu pozemky v Troji. Toto gesto výslovně podmínil požadavkem, aby na nich byla vybudována zoo.

Roku 1926 se profesor Janda stal prvním předsedou Hospodářského, nákupního a stavebního družstva Zoologická zahrada, jímž zůstal až do roku 1932. Osmadvacátého září 1931 byla tedy zoo otevřena, ovšem ještě jako staveniště, a to na ploše

24 hektarů (její současná rozloha činí 58 ha). Prvním zvířetem chovaným v trojské zoo se stala vlčice Lotta a po ní mladá Ivce Šárka. Roku 1934 daroval „král komiků“ Vlasta Burian zoo lachtany Hýtu a Batula.

Za dobu své existence dosáhla pražská zoo vynikajících chovatelských úspěchů, zejména při záchraně **koně Převalského (snímek na předchozí straně)**. K 31. prosinci 2015 v ní chovali 4716 živočichů v 681 druzích. Největší pohroma za celou dobu existence ji postihla v srpnu 2002, kdy katastrofální povodně zatopily bezmála polovinu areálu, připravily o život 134 zvířat, z nichž některá, jako například sloní samec Kadir, lev Bert a hroší samice Lentilka, musela být kvůli nemožnosti evakuace utracena. Symbolem povodní v zoo se stal lachtan Gaston, jenž sice po Vltavě uplaval a odchytili ho až u Drážďan, ale při převozu zpět bohužel podlehl vyčerpání. Materiální škody převýšily 230 miliónů korun.

Paradoxně však právě po ničivých povodních začala velkorysá obnova zoo a výstavba nových objektů, takže v roce 2007 ji prestižní časopis Forbes Traveler zařadil mezi osm nejlepších zoo na světě a loni se podle hodnocení serveru TripAdvisor umístila dokonce na 4. místě. Lidé, kteří stejně jako autor těchto řádků pamatují zoo s naprosto nevyhovujícími a stísněnými výběhy, dnes při její návštěvě cítí opravdovou pýchu na to, kam se povznesla, a nacházejí při procházce a pozorování chovaných živočichů vytožený klid, pohodu a příjemný relax.

Jaroslav Šajtar, Reflex

Oznamy

Česká katolická misie ve spolupráci s aktivními členy Sokolské jednoty Winterthur a Besedy Svatopluka Čecha v Curychu zvou všechny krajany a příznivce na

KATEŘINSKOU ZÁBAVU v sobotu, dne 19. listopadu t. r.

Mše svatá v Marienkappelle kostela sv. Ulricha (Oldřicha),
Seuzacherstrasse 1, Winterthur-Rosenberg,
v 18.15 hodin

Začátek zábavy ve farním sále kostela ve 20.00 hodin,
sál je otevřen po ukončení mše svaté.
Vstupné dobrovolné.

Malý bufet a nápoje za přijatelné ceny jsou připraveny.
Abychom učinili tradici zadost, přinesené pochoutky jsou vítány.

Večerem nás bude k poslechu i k tanci provázet DJ Ant. Vlček.
Srdečně zvou uvedená misie a spolky

Případné informace obdržíte na tel. č. 052 202 96 12

Zpravodaj na webu

... najdete na stránkách Českého velvyslanectví Bern.

Vždy 4-6 týdnů po tom, co ho dostanou předplatitelé, se Zpravodaj objeví na

http://www.mzv.cz/bern/cz/vzajemne_vztahy_a_informace/cesi_zijici_ve_svycarsku/index.html

(tento odkaz / link najdete také na www.svaz-spolku.ch)

Pro koho?

Neznáte Zpravodaj? - zde si ho můžete prolistovat

Předplatitelé - hledáte něco ze staršího čísla Zpravodaje a to už je dávno uloženo někde ve sklepe nebo dokonce odvezeno se starým papírem? - najdete to zde

Na webu je publikována redakční část, bez inzerce a bez oznámení, které se netýkají činnosti spolků SSČS.

Beseda Svatopluk Čech Zürich

Vás zve u příležitosti 98. výročí vzniku Československa na literární večer s paní Helenou Koudelkovou-Eser.

v pátek 28. října 2016 v 18. hod.

v sále italské katolické misie Zürich, Feldstrasse 109

Program:

18:00 Otevření sálu pro veřejnost, občerstvení

18:30 Úvod: Zásluhy Besedy Svatopluk Čech za 1. světové války při vzniku ČSR

18:45 Téma: Autorské čtení knihy „Tanec života“. Jedná se o zábavnou autobiografii Heleny Koudelkové-Eser, která začala kariéru jako sólistka baletu, úspěšně si vyzkoušela revuální show v Paříži a po roce 1968 se stala žádanou fotomodelkou v Zürichu, kde založila modelingovou školu.

19:45 Diskuze návštěvníků s umělkyní.

20:30 Ukončení večera

Účinkují: Helena Koudelková – Eser, Jarmila Křížová, G.A. Kraus.

Vstupné: 10 CHF, mladiství do 18 let zdarma.

Příjezd vlakem: před budovou Hlavního nádraží busem č. 31 směr Schlieren, v páté stanici Baeckeranlage vystoupit přímo před italskou misí.

Autem: u italské misie Feldstrasse 109 zajet do příčné ulice Hohlstrasse a po 20 metrech je parkoviště na vnitřním dvoře misie.

Přihlášení na e-mail: besedasvatoplukcech@email.cz

Informace a dotazy: 052 242 34 79 (G.A.Kraus)

Tento večer je určen pro všechny krajany a pořadatelé se těší na hojnou účast.

Výbor Besedy Svatopluk Čech

Výzva na vzpomínkové a děkovné akce československých imigrantů do Švýcarska po 21. srpnu 1968

U příležitosti blížícího se padesátého jubilea příchodu československých imigrantů do Švýcarska v r. 1968 bychom chtěli inspirovat krajanů a krajaňské spolky, počínaje např. tehdejšími československými emigranty - studenty na sedmi švýcarských univerzitách, k zorganizování vzpomínkových a děkovných akcí - minimálně v podobě dopisu na tu „svou“ universitu, ale i masovějšími veřejnými akcemi.

Doufáme, že se připojí i široké kruhy našich krajanů, a že tím dáme dobrý příklad i pro skupiny spojené s pozdějšími vlnami imigrantů např. Tamilů, Kosovců, Chilanů, ale i dobrou zpětnou vazbu pro švýcarské úřady.

Jde i o naše povědomí a také o možnost prezentovat problémy i úspěchy československé emigrace a její spolků ve Švýcarsku i v jiných zemích.

**Dr. Georg Dobrovolný, ředitel,
Forum Ost-West Bern**

Poznámka/doplnění: uvedená výzva se vztahuje přesně na otázky na konci mého článku na str.35/36.

Připomeňme si: v roce 2008 organizovaly a provedly krajaňské spolky pod vedením sokolské župy Švýcarské a Svazu spolků velmi úspěšnou akci „Vzpomínka a dík“. Zúčastnilo se jí na 400 (platících) krajanů + děti + účinkující + řada vzácných hostů z české a švýcarské politiky a kultury. Přípravy trvaly skoro 2 roky.

Mluvím teď za sebe, ale jsem přesvědčená, že tehdejší organizátoři budou ochotní podpořit autora výzvy a jím oslovené skupiny při organizaci vzpomínkových akcí 2018 - mj. svými zkušenostmi z této práce.

Helena Springinsfeld

Jiří Menzel

... im Filmpodium der Stadt Zürich

Sehr geehrte Damen, sehr geehrte Herren,

ich erlaube mir, Sie auf einen Programmschwerpunkt im Filmpodium der Stadt Zürich aufmerksam zu machen, der Sie und Ihr Publikum interessieren dürfte.

Im Oktober/November-Programm (3.10.-15.11.) zeigt das Filmpodium drei frühe Meisterwerke von Jiří Menzel in restaurierter Fassung, im tschechischen Original mit deutschen Untertiteln: **Ostře sledované vlaky** / Scharf beobachtete Züge (Oscar-Gewinner 1968)

Rozmarne léto / Ein launischer Sommer

Skřiváci na niti / Lerchen am Faden (Goldener Bär, Berlinale 1990)

Am Freitag, dem 7. Oktober ist ausserdem als Premiere Robert Kolinskys filmisches Porträt **To Make a Comedy Is No Fun** - Jiří Menzel zu sehen.

Anschliessend werden sowohl Jiří Menzel als auch Robert Kolinsky im Filmpodium zu Gast sein und ihre Filme vorstellen.

Näheres ist unter diesem Link zu erfahren:

<http://www.filmpodium.ch/reihen-uebersicht/57453/>

Es würde mich freuen, wenn Sie diese Information über Ihre Kanäle weiterverbreiten könnten.

Danke für Ihre Unterstützung und beste Grüsse

Michel Bodmer

Stv. Leiter Filmpodium der Stadt Zürich

www.filmpodium.ch

... im stattkino Luzern

8.10. / Luzern, po filmu **Skřivánci na niti** / Lerchen am Faden (začatek představení 18 h)

rozhovor s Jiřím Menzelem, moderace Pierre Lachat, Journalist

<http://www.stattkino.ch/index.cfm?nav=1,405&SID=1&DID=1>

Na obou místech – v Zürichu i v Luzernu - budou promítány další filmy Jiřího Menzela a Miloše Formana, detaily najdete na uvedených stránkách.

Pozvánka

*Podzimní bernské krajanské setkání s promítáním filmu se koná
v pátek*

21. října 2016.

*Očekáváme Vás od 17. hodin ve společenském sále kostela Bruder
Klaus,*

Segantinstrasse 26, Tram č. 7 Burgernziel.

Těšíme se na setkání s Vámi. Informace, přihlášení:

email dvosen@solnet.ch , SMS 076 5718823, telefon 031 3311030.

Srdečně zve výbor Sokola Bern

Přihláška k odběru Zpravodaje od

A: 1) Objednávám Zpravodaj: 2) Zaplatím Zpravodaj:
(Nehodící se, škrtněte)

Paní/Pan: Jméno a příjmení

Ulice/číslo

PSČ/město/stát

Telefon Podpis

B: Posílejte Zpravodaj jako můj dar:

Paní/Panu: Jméno/příjmení:

Ulice/číslo

PSČ/město (obec)/stát:

Složenku na zaplacení zašlete na adresu A

JAK UHRADIT PŘEDPLATNÉ ZA ZPRAVODAJ A INZERÁTY?

Konto ve Švýcarsku: PostKonto:

Verband SSCS, Zpravodaj - Presseorgan, 6006 Luzern

Kontonummer: 80-70357-1

IBAN: CH89 0900 0000 8007 0357 1

Konto pro platby z České republiky: Poštovní spořitelna:

Název účtu: Jaroslav Havelka

Číslo účtu: 218 798 369 / 0300

IBAN: CZ68 0300 0000 0002 1879 8369, BIC / CEKOCZPP

Impressum

Redakce - vedoucí redaktor: JUDr. Andrej Hrico, Püntenstrasse 2 CH-8184 Bachenbülach, Tel.: +41(0)43 539 90 14, nebo +41(0)78 776 68 70, e-mail: andrej.hrico@hotmail.com

Tým spolupracovníků: Helena Springinsfeld, Jan Edward Hýsek, Václav Günter, Tomáš Hrico

Čeští korektoři: Helena Springinsfeld, Tel.: +41(0)79 413 55 89, Fax: +41(0)44 833 59 04, e-mail(svaz spolků): info@svaz-spolku.ch ; Jan Edward Hýsek, e-mail: jan.hysek@yahoo.com

Administrace (předplatné, změny adres, nové přihlášky na odběr, odhlášky, informace): Zpravodaj, Jarmila Schifferle, Parkstrasse 2, CH-5313 Klingnau, Tel: +41(0)56 245 11 48, e-mail: zpravodaj-admin@svaz-spolku.ch

Inzerce: JUDr. Andrej Hrico, Püntenstrasse 2, CH-8184 Bachenbülach, Tel./fax: +41(0)43 539 90 14, nebo +41(0)78 776 68 70, e-mail: andrej.hrico@hotmail.com

Roční předplatné: ve Švýcarsku SFr 55.- , v Evropě (mimo Švýcarska) SFr 60.- nebo ekvivalent v domácí měně, v zámoří (letecky) SFr 65.-, nebo ekvivalent v domácí měně.

Vydává: Svaz spolků Čechů a Slováků ve Švýcarsku -Verband der Vereine der Tschechen und Slowaken in der Schweiz. Webová stránka: <http://www.svaz-spolku.ch>

Tisk: Gastropress

Uzávěrka - redakční část a inzerce: vždy 3 dny před ukončením měsíce.

Podepsané články nemusí vyjadřovat názor redakce. Nevyžádané rukopisy se nevracejí.

Také letos se konalo tradiční setkání krajanů u řeky Reuss. Čtěte o něm v rubrice Z činnosti spolků.